

הפסל

בטאון עולם התורה

בס"ד יום שני י"ט בשבט תשפ"א (1 בפברואר 2021) שנה ט' גליץ 2505 מחיר 6.00 ש"ח כולל מע"מ

הגאון
הגדול רבי
יצחק אריה
שיינד
• זצוק"ל
עמ' 2



וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ד'

ראש ישיבת בריסק ומשיידי כנסת הגדולה מרן הגאון האדיר רבי משולם דוד הלוי סאלאווייציק זצוק"ל • עמ' 3-14



היהדות הנאמנה בארץ הקודש ובכל
תפוצות ישראל הוכתה אתמול בשבר
נורא, התעטפה ביגון כבד, בכי ויתמות,
עם היוודע השמועה הנוראה והמרה
על הסתלקותו לגנזי מרומים של שריד
אחרון לדור דעה, גאון ישראל ופארו,
עמוד התורה והיראה, מנחיל ההשקפה
המסורה כמסורת בית אבא, בנו חביבו
ותלמידו המובהק של אביו מרן רבן של
ישראל הגרי"ז הלוי מבריסק זיע"א, נכדו
של מרן רשכבה"ג רבי חיים הלוי מבריסק
זיע"א ונינו של מרן בעל 'בית הלוי'
זיע"א

אשכבתיה דרבי



רבבות מבני היהדות הנאמנה עטופי אבל כבד, צעדו אחר מיטתו של חד מגאוני קמאי, מגדולי מעתיקי השמועה של אביו
וזקניו הקדושים הגאונים לבית בריסק זיע"א, אשר קרוב למאה שנים עמל ויגע בתמצית החושים בתורה הקדושה והאציל
מאורה - במסע הלוויה דווי בכי וכאב צורב, שיצא ממעונו לעבר הר המנוחות, סמוך לציונו של אביו הגדול זיע"א



בית מדרשה של האמת

קהל אדיר צעד אתמול ברחובות ירושלים אחר מיטתו של גאון ישראל רבי משולם דוד הלוי סולובייצ'יק זצוק"ל. אפופי תחושת אבל ויתמות, התאספו קהל הרבבות לחלק כבוד אחרון לשריד לדור דעה, לעשרות שנות הרבצת תורה, למאה שנות עמל התורה ללא שיור. עולם התורה כולו התעטף אבל ויגון, על סילוקו של גאון בתורה שר ומושל ביראת אלוקים, אחרון בניו של מרן הרב זי"ע מבריסק שנותרו עמנו, ונצח לשושלת גדולי הדורות מנהיגי עולם התורה בדורות האחרונים אשר מפיהם אנו חיים, עד לרבנו הגר"ח בעל 'נפש החיים' זי"ע, כאשר הכל חשים, כי עם הסתלקותו של ראש ישיבת בריסק זצוק"ל לשיבה של מעלה, נלקחה מעמנו החוליה האחרונה בשרשרת שהעבירה לדורנו את מסורת רבותינו לבית הלוי כפי שקיבל מבית אבותיו.

"אין אומרים בפני המת אלא דבריו של מת". אין הגדרה הולמת יותר לתחושות האופפות ביום זה את עולם התורה כולו, מאשר המסר המטלטל שעולה מתוך הארה יסודית ומאלפת שעמד עליה הגאון האדיר רבי משולם דוד זצוק"ל בשוב קושיית המפרשים על הפסוק בתחילת פרשת שמות, "וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא".

לכאורה הדבר תמוה, שהרי כמה מאותם שבעים נפש שירדו למצרים עדיין נותרו בחיים (ראה מהרי"ל דיסקין שם). "ויש לפרש כוונת הקרא 'וימת וכו', וכל הדור ההוא' שהדור הקודם מת ונשתכח ונעשה דור חדש, וכל מה שהיה עם יעקב בחיור האבות נשכח ונעשה מצב חדש וגורע, וכן מבואר בספורנו 'וכל הדור ההוא, כל שבעים נפש, שלא בא הדור לקלקול גמור כל ימיהם וכו', ואחר שמתו כל שבעים נפש נטו לדרכי שרצים', ע"ש, וזה פירושה דקרא 'וכל הדור ההוא' דאף שנשארו בחיים מן הדור ההוא, על כל פנים כל הנהגה של הדור [ההוא] כבר בטלה, ונעשה דור אחר גורע". (שעורי רבנו משולם דוד, עה"ת).

כי אכן, עם סילוקו לשמי רום של ראש ישיבת בריסק זצוק"ל, אזי 'פרח לו איש האמת'. קולה הבהיר ומייצגה האחרון של האמת התורתית, מכבשונם של מרן הרב זי"ע ורבינו חיים הלוי זי"ע ולמעלה בקודש. ומעתה לא יהיה הדור היתום הזה, כמו שהיה בחיי חיותו של ראש הישיבה דבריסק, שלא חת מפני איש כאשר השמיע את קולה הצלול של האמת הטהורה בחותמם של אבותיו אדירי התורה זי"ע. ומעתה נסתלק מעמנו כל הדור ההוא.

בענין זה מן הראוי להביא אמירה נוקבת שהשמיע בשעתו ריש גלותא מרן ה'אחיעזר' זצוק"ל באזניהם של קבוצת רבנים שנמנתה על חוגי ה'מזרחי' דאז: "בתחילת שנת תר"צ ביקרה בפולניה הליטאית משלחת רבנים מטעם הג'וינט, במטרה לסייר בישיבות. רבני המשלחת היו כולם מראשי ומנהיגי ה'מזרחי' והם החליטו בין היתר לבקר גם אצל רבינו [הגר"י מבריסק] זצוק"ל. כשנכנסו לבית רבינו, לא הסתכל בפניהם ולא נתן להם שלום. הם התיישבו ודיברו ורבינו הוריד את ראשו, לא הסתכל בפניהם ולא ענה להם שום דבר. הרבנים נעלבו ועזבו את הבית בחרון אף. כשחזרו לווילנא למרן רבינו ר' חיים עוזר זצוק"ל והתלוננו על היחס שהפגין כלפיהם רבינו, ענה להם מרן הגר"ח זצוק"ל: 'אם עוד קיים איש שכולו אמת, העינכם צרה בו? !' (ע"פ עדותו של הרה"ג רבי אברהם רייז זצ"ל במאמר שפירסם בשעתו). ראש ישיבת בריסק זצוק"ל נולד בבית אביו הגדול, בית מדרשה של האמת הטהורה והצרופה, הבית שלימד תורה לעבר האמת ללא פשרות בעומק סוגיות הש"ס, ומשם גם נבע המבט הבהיר והמזוקק על המתרחש בעולם שמחוץ לבית המדרש. כל ימיו לא מש מתוך האוהל בו נתגדל משחר טל ילדותו ועד שעלתה נשמתו בסערה השמימה בבוקר יום האתמול.

בבית מדרש זה ינק את האמת הזכה והצלולה, אמיתה של תורה כנתינתה, בצלמה וכדמותה. האמת - פעמים שהיא בלתי נעימה, או בלתי נוחה, לעתים מרה או כואבת, ופעמים שהיא חדה כתער, אולם תמיד היא נקיה וללא רבב. ראש הישיבה דבריסק זצוק"ל היה משמיע ללא הרף את האמת בטהרה ובנקיטה המוחלטת ללא רעשי רקע או חשבונות צדיים באוזני כל מבקש ד'. ומעתה, נדם קול האמת, ולא נשמע עוד את קולם של רבותינו לבית הלוי, כפי שזכה דורנו לשמוע יוצא מפיו של הגאון האדיר רבי משולם דוד זצוק"ל, עד אשר יקיצו וירגנו שוכני עפר, ועל דא קא בכינא.

■ י. גפן.וי. שוורץ

עולם התורה התעטף אתמול באבל על אבל, שבר על שבר, כשעם סיום מסע הלוויית ראש ישיבת בריסק הגאון האדיר רבי משולם דוד הלוי סולובייצ'יק זצוק"ל, הגיעה הידיעה הקשה והמרה על הסתלקותו של ראש ישיבת קמניץ הגאון הגדול רבי יצחק אריה שיינר זצוק"ל, מזקני וגדולי ראשי הישיבות אשר הרביץ תורה לרבים למעלה מששים שנה והעמיד אלפי תלמידים, שנסתלק לבית עולמו לאחר מחלה קצרה והוא בן צ"ח שנים.

הגאון הגדול רבי יצחק אריה שיינר זצוק"ל נולד בי"ד בחשוון תרפ"ג, בפיטסבורג שבפנסילבניה בארה"ב, לאביו רבי דב שיינר זצ"ל ולאמו מרת פערל ע"ה. הוריו היו אנשים ישרי דרך ויראי שמים. אביו נודע כיהודי צדיק שמסר את נפשו על שמירת שבת בארה"ב של אז ואמו הייתה מיוחדת בכח התפילה שלה, לימים ייחס בנה הגאון הגדול זצוק"ל את כל מעלותיו הרוחניות לתפילותיה המיוחדות של אמו הצדקנית. באותם ימים היה ידוע כי הבית היחיד בפיטסבורג שניתן לסמוך בו על הכשרות הוא בית משפחת שיינר.

בצעירותו גדל באיזור שלא

הגאון הגדול רבי יצחק אריה שיינר זצוק"ל

עץ חיים במונטריי שבשווייץ שם הרביץ תורה ויראה ועסק בקירוב רחוקים.

באותם ימים עוד טרם בשלה בקרב בני ישיבות צעירים שם ההכרה בערך הקיומי של הקדשת כל החיים לתורה בלבד, ורבים היו לומדים שנה או שנתיים ויוצאים לעבוד לפונסטם. הגאון הגדול זצ"ל היה משכנע בחור אחרי בחור לעלות לארץ-ישראל כדי ללמוד בישיבה קדושה. כך עלו רבים מתלמידיו לא"י ולימים גדלו לתלמידי חכמים ומרביצי תורה חשובים.

לאחר הסתלקותו של חמיו הגאון הגדול רבי משה ברנשטיין זצ"ל התמנה לעמוד בראש ישיבת קמניץ, שם הרביץ תורה ויראה והעמיד תלמידים לאלפים בכל קצווי תבל. ביתו ברחוב צפניה בירושלים היה פתוח לרווחה והמונים היו מגיעים לשחר פניו של ראש הישיבה לקבלת עצה וברכה.

במשך למעלה מששים שנה זכה להרביץ תורה ולהעמיד אלפי תלמידים, במסירות אין קץ. כל תלמידיו נקשרו אליו בעבודות אהבה והערכה מיוחדים מתוך הערכה עצומה לגדלותו העצומה בתורה ליראת השמים שבערה בו ולמידותיו המיוחדות והנאצלות.

תחת הנהגתו והנהגת גיסו הגאון הגדול רבי אשר ליכטשטיין זצוק"ל התרחבו מוסדות ישיבת קמניץ לתפארה, כשלצד הישיבה וכולל האברכים נוסד גם התלמוד תורה הנודע בו למדו בניהם של גדולי התורה וצדיקי עיה"ק וכן הישיבה לצעירים ששמה הטוב הולך לפניו ואשר אלפים מציבור האברכים בארה"ק נמנים על בוגרי מוסדות אלו.

תלמידיו הרבים נודעו לימים כמרביצי תורה חשובים ברחבי עולם התורה, בארץ ובחו"ל, כשהם מפיצים את תורתו ברחבי תבל, ובכך זכה להשפיע ולבנות את עולם התורה כולו.

היה בעל מידות נאצלות וטובות בצורה נדירה. מימיו לא יכל היה להעלות על דעתו איך בני אדם מסוגלים להרע לזולתם. כשהיה צורך ללבן דין ודברים בענייני ממון בינו לבין זולתו, היה מתעסק רק בשאלות הנוגעות לנושא הממוני המדובר, כשהוא מכבד את הצד שכנגדו בכבוד מלכים.

באחת הפעמים היה דין ודברים בין ישיבת קמניץ לבין אחד העסקנים החשובים בענייני ממון. רבי יצחק זצ"ל, שהיה הממונה על קופת <<< המשך בעמ' 17



בישיבה בניו יורק. באחד הימים החליק בקרח ושבר את רגלו. עקב כך נאלץ ללכת לביקורים בלימוד מקצוע מפרנס. באותם ימים פקד את ביתם רבי אברהם בנדר זצ"ל, שהיה משולח מטעם אחת הישיבות, ובידעו שניתן להשיג אוכל כשר רק בבית משפחת שיינר התאכסן אצלם. באחד הימים פגש בבנם הבחור הצעיר, שסיפר לו על תכניותיו. רבי אברהם בנדר נגש לאמו והציע לה לשלוח אותו לישיבה, אך היא בתמימותה לא ידעה מהי ישיבה ומה צורתה. לאחר שהסביר לה את הדברים ניאותה מיד לשלוח אותו ללמוד תורה, וביטאה את שמחתה על כך ביראת השמים המיוחדת שלה, וכך החל רבי יצחק את דרכו בעולם התורה.

חודשים ספורים למד בישיבת 'תורה ודעת' קיבל תורה מפי רבותיו המובהקים מרן הגאון רבי שלמה היימן זצוק"ל ומרן הגאון רבי ראובן גרוזובסקי זצוק"ל מהם קיבל את יסודות דרך לימודו, כאשר כבר באותם שנים נודע בשקידתו הגדולה בלמדנותו הנדירה ובבקיאותו העצומה.

לימים עלה לא"י ולמד בישיבת חברון, והסתופף בצילם של מרנן ראשי הישיבה זצוק"ל ומרן המשגיח זצוק"ל. בלימודיו בישיבת חברון נהג בסדרי לימוד להביא מתורת רבו מרן הגר"ש היימן זצוק"ל וכך הגיעו לידיעתם של תלמידיו ישיבת חברון דאז, רבים מדברי תורתו של רבו.

בהגיעו לפרק האיש מקדש שידך לו רבו, מרן הגאון רבי ראובן גרוזובסקי זצוק"ל את בת גיסו הרבנית אסתר לאה ע"ה, בתו של הגאון הגדול רבי משה ברנשטיין זצ"ל ראש ישיבת קמניץ בא"י ונכדתו של מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל בעל ה'ברכת שמואל'. לאחר נישואיו התגורר סמוך לחמיו בעיה"ק ירושלים.

שנים ספורות לאחר נישואיו חלה חמיו הגאון הגדול רבי משה ברנשטיין זצ"ל בחולי קשה, ובהוראת מרן הגר"י מבריסק זצוק"ל נסע עמו לשוויץ לצרכי הבראה. באותה תקופה עמד בראשות ישיבת

אבי אבי

הלב ממאן לקבל.

'עניני עניני יורדה מים'

ענין, שראתה את מצחו מכווץ וכל מעייניו נתונים אך ורק לרדת לשורש סברתו של הסבא הגדול מרנא רבי ברוך בער זצוק"ל. ענין שראתה גיעת התורה ועמלה ללא גבול, דומעת מאין הפוגה.

ליבי, שקלט כיבוד אם מהו. ליבי, בו חרוטה חרדתו תוך כדי ישיבה עם נגידיים ושועים, או באמצע לימודו לקריאתו של אמו - יצחק. ממאן להינחם.

ענין, שחזתה איך ידי הקדושות משפשות על מצח תלמיד שחזמו עלה ותוך כדי מזעיק רופא למיטתו - דומעת מאין הפוגה.

ליבי, שדאב מול דמעותיו ובכיו לנוכח תלמיד שחלה. את מסירותו לכל בן ישיבה כאילו בנו הוא, ממאן להינחם.

ענין, שראתה שמחתו כשנודע על החלמתו של צורבא מדרבנן, את צהלתו בשמחת בנין בית בישראל, דומעת מאין הפוגה.

ליבי, שנסחף בשמחתו וצהלתו עת שמע על החלמתו של צורבא מדרבנן - ממאן להינחם.

ענין שראתה את דבקותו באלוקיו בעמדו לפני מלך מלכי המלכים בתפילה ובתחנונים, דומעת מאין הפוגה.

ליבי, שעצתו ותבונתו הדריכוני וליווני כל השנים, ליבי, שידע שזכרון כל תלמיד חרוט על לוח לבו בדאגה לכל פרט בחייו - ממאן להינחם.

'מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש'. [סוטה י"ג:] בזאת נינחם !

יוסף הלוי וואלפא

וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ד'

ראש ישיבת בריסק מרנא ורבנא הגאון האדיר רבי משולם דוד הלוי סאלאווייציק זצוק"ל

וברצון לרפואתו השלימה בקרוב ממש
אכ"ר.

לאחר התייצבות מסוימת במצבו
במהלך השבועות האחרונים, חלה
התדרדרות חמורה במהלך יום שישי
האחרון ערב שבי"ק 'בשלח - שירה',
כאשר מצבו של ראש ישיבת בריסק
זצוק"ל הלך והתדרדר ומנייני תפילה
של בני המשפחה וגדולי התלמידים
התקיימו לצד מיטתו. במהלך שבת
קודש ומוצאי שבת הוסיף מצבו של
ראש הישיבה זצוק"ל להיות בין חיים
למוות, כאשר במקום שוהים תלמידיו
ובני משפחתו שזועקים פרקי תהלים
בבכיות, אך נגזרה הגזירה ואתמול
יום ראשון לפנות בוקר נשבה ארון
הקודש ונשמת רבנו שר התורה, גאון
ישראל, פאר הדור והדרו, מרן הגאון
רבי משולם דוד הלוי סאלאווייציק
זצוק"ל, עלתה בסערה השמימה, מתוך
זעקות אדירות של שמע ישראל ופסוקי
ייחוד וזעקות שבר ונהי שבקעו מפיות
הנוכחים.

בתוך דקות ספורות פשטה הידי-
עה המרה בהיכלי התורה והישיבות
בארץ ובחו"ל והכתה בהלם ויגון עמוק
את בני התורה בכל אתר ואתר. היכל
ישיבת בריסק שברחוב גרוסברג נהפך
באחת לאבל ותוגה, ומכל עבר נשמעו
זעקות מרות ואנחות, על כי הוסרה
העטרה מעל ראשו.

המיטה נותרה כל העת במעונו
החדש ברחוב עלי הכהן, כאשר במהלך
שעות הבוקר המוקדמות המונים החלו
להתקבץ במקום בבכי ובאבל, ממאנים
להאמין כי רבם המובהק שגידל אותם
כאב רחימאי אינו עוד. כמנהג בית
בריסק, הטהרה נערכה בביתו, כפי
שהיה אצל אביו מרן הגרי"ז זצוק"ל.

מתולדותיו

אורו הגדול של ראש הישיבה
זצוק"ל זרח בבריסק שבליטא בי"ט
תשרי, חוה"מ סוכות תרפ"ב - יומא
דהילולא לאדוננו הגר"א נ"ע - בו נולד
לאביו מרן הגאון רבי יצחק זאב הלוי
סאלאווייציק זצ"ל ולאמו הרבנית הצ-
דקנית מרת אלטע הענדיל ע"ה, כנכדו
של מרן אבי כל תופשי התורה רבי
חיים הלוי סאלאווייציק זע"א גאב"ד
בריסק, שהיה בנו של מרן בעל 'בית
הלוי' זע"א, וחתנו של מרן הגאון רבי
רפאל שפירא זע"א שהיה חתנו של
מרן הנצי"ב זע"א, ולמעלה בקודש
דור שביעי לאבי הישיבות ומוסר
התורה רבי חיים מוואלוז'ין נ"ע.

נערותו

כבר בילדותו ניכרו בו כישרונותיו
הכבירים יחד עם זוף ליבו ותכונותיו
המיוחדות, ביחד עם פקחות ותבונה
ויארת שמם בוערת, כאשר הכל ראו



של הגרמ"ד זצוק"ל ידע עליות ומו-
רדות. בכל היכלי התורה והישיבות
נזעקו לעורר רחמי שמים לרפואתו בא-
מירת פרקי תהלים להחלמתו השלימה
בתחינה וזעקה לבורא עולם שיחוס על
הדור ויקיים בנו חכמי ישראל - האי-
צדיקא ופרישא. אשר לאור תורתו וצ-
דקותו צועדים המוני בני התורה והישי-
בות. אלפים רבים השתתפו בעצרות
ענק לרפואתו בכל ריכוזי היהדות החר-
דית בארץ ובעולם.

בחדש מרחשון יצאו רבותינו מרנן
ורבנן גדולי התורה שליט"א במכתב
מיוחד שנכתב לאור הטיפול הרפואי

בימי חול המועד פסח נפל הגאון
האדיר זצוק"ל בביתו ונזקק לניתוח
חירום. מאז נחלש, אולם במהלך חדשי
הקיץ המשיך למסור דברי אלוקים חיים
בשיעורים לתלמידי ישיבת בריסק.

לאחר חג הסוכות האחרון החל
ראש הישיבה זצוק"ל לחוש בקשיי
נשימה ובמהלך חודש מרחשון אושפז
בבית החולים שם עבר טיפול נשימ-
תי ולאחר מכן במהלך חודש כסליו
שוחרר למעונו, כאשר טובי הרופאים
מהארץ והעולם מוזעקים ליד מיטתו.
בכל החודשים האחרונים אחזו
אראלים ומצוקים בארון הקודש ומצבו

■ מאת: י. שכטר, י. שורץ וי. גפן

היהדות הנאמנה בארץ הקודש
ובכל תפוצות ישראל הוכתה אתמול
בהלם ובתדהמה, והתעטפה כיגון כבד
ועמוק, בכי ויתמות, עם היוודע השר-
מועה הנוראה והמרה על הסתלקותו
לגנזי מרומים של שריד אחרון לשיירי
כנסת הגדולה, גאון ישראל ופארו,
עמוד התורה והיראה, מקברניטי ציבור
היראים ובני התורה בדורנו ומנחיל
ההשקפה המסורה כמסורת בית אבא,
מרנא ורבנא הגאון האדיר רבי משולם
דוד הלוי סאלאווייציק זכר צדיק וקדוש
לברכה, בנו יקירו וחביבו ותלמידו
המובהק של אביו מרן רבן של ישראל
הגרי"ז הלוי מבריסק זע"א, נכדו של
מרן רשכבה"ג רבי חיים הלוי מבריסק
זע"א ונינו של מרן בעל 'בית הלוי'
זע"א ולמעלה בקודש. רבבות מבני
היהדות הנאמנה עטופי אבל ויגון, ליוו
אתמול למנוחת עולם את מרן הגאון
המובהק זצוק"ל, זקן ישראל, חד
מגאוני קמאי, במסע הלוויה רווי בכי
ואבל, שיצא ממעון קדשו ברחוב עלי
הכהן בירושלים, לעבר הר המנוחות,
סמוך ונראה לצינו של אביו הגדול
זע"א.

המוני בית ישראל ובראשם רבבות
בני התורה, שנזעקו מכל קצות הארץ
אתמול בבוקר, צעדו שבורים ורצו-
צים, בראשות מרנן ורבנן גדולי ישראל
שליט"א, ראשי ישיבות, רבנים, מרביצי
תורה ויושבי על מדין שליט"א ורבבות
תלמידים ותלמידי תלמידים, בהם מאות
רבנות של גדולי תורה ומרביצי תורה
ויראה, אשר ביכו מרה את סילוקו של
עמוד התורה בדורנו, שר וגדול ביש-
ראל, מקברניטי היהדות החרדית, צדיק
יסוד עולם, קדוש וטהור, חסיד ועניו
מופלג, מגדולי מעתיקי שמועתו של
אביו וזקניו הקדושים הגאונים לבית
בריסק זע"א, אשר קרוב למאה שנים
עמל ויגע בתמצית החושים בתורה הק-
דושה, בקי ומעמיק בכל מכמני התורה,
גידל והעמיד המוני תלמידים מובהקים
כבנים. עלתה נשמתו בסערה השמימה
אתמול יום ראשון עם שעת הנץ החמה,
במעונו בירושלים, כשהוא בשנת המאה
בהסתלקותו.

מצבו של ראש הישיבה זצוק"ל
בשנים האחרונות, ידע עליות ומו-
רות. לפני למעלה משנה היה שרוי
במצב רפואי קשה מאד ובחסדי שמיים
שוחרר לביתו והמשיך ביתר שאת במ-
סירת השיעורים תמימים כסדרן. לפני
למעלה משנה, לאחר ימי החנוכה, עבר
ממעונו ברחוב עמוס למעונו החדש
ברחוב עלי הכהן, סמוך לישיבת בריסק
בשכונת גוש 80, שם נבנתה עבורו
במיוחד מערכת רפואית מתקדמת
שמאובזרת בכל הציוד הרפואי.



שפגעה בו. כאשר החלו להגיע הידיעות המחרדות על התקדמות הגרמנים ועל מסע ההרג הנורא המשתולל בחוצות, מיהר הרב מברסק זצ"ל לצאת מקריניצא לעבר בני משפחתו שכברסק, אך בהגיעו לוורשא בירת פולין, גילה כי הדרך לברסק חסומה, וכך שהה בכל תקופת החגים בעיר וורשא ולאחר מכן בתחילת החורף הצליח לברוח מהעיר בניסי ניסים ברגע האחרון לפני שהצוררים ימ"ש שלחו להורג את יהודי וורשא. בדרכו עבר ברכבת מביאליסטוק לכיוון ווילנא שהייתה תחת שלטון ליטאי עצמאי בעקבות הסכם ריבנטרופ-מולוטוב.

באותה עת שהה רבי משולם דוד זצ"ל יחד עם אמו ע"ה ובני משפחתו בברסק, שם סבלו מנחת זרועם של הצוררים ימ"ש שרדפו את היהודים עד חורמה. רק לאחר תקופה באה הרי גיעה כאשר נחתם ההסכם המשייך את בריסק דליטא לרוסיה.

באותם ימים החלה תקופת צנע בברסק ותורות ארוכים השתרכו לצידו חנויות המזון, ואף ארבעת המינים לחג הסוכות לא היו בידי משפחת הרב מברסק זצ"ל, כשבכל אותה תקופה הם אפופים דאגה מתוך חוסר כל מידע אודות גורל האבא הגדול.

באותו זמן נודע על חתימת ההסכם בין רוסיה לגרמניה, המעניק לליטא שליטה על העיר ווילנא, וכך החלו חי לוקי דעות בין בני הישיבות בברסק האם הבריחה לוילנא כדאית. בני משפחת הרב מברסק זצ"ל סרו לקמניץ הסמוכה כדי לשאול את מרן

התבטא פעם כי מהעניינים של רבי משולם דוד יוצאים 'רשפי אש' של יראת שמים, כפי שהעיד בנו הגאון רבי יעקב משה ליכוביץ זצ"ל.

באותם ימים למדו בישיבה גם אחיו רבי מאיר זצ"ל, הגאון הגדול רבי נחום פרצוביץ זצ"ל, הגאון רבי נחום אבא גרוסברד זצ"ל, והגאון רבי שמואל יהודה גרוסברד זצ"ל שהיה חבר חדר שלו בישיבה. כן למדו בישיבה באותם שנים קבוצה מבחירי תלמידי ישיבת 'גרודנא' דליטא, אשר בפניהם היה מוסר חברות אחיו הגרי"ד זצ"ל.

לאחר מכן כאשר חזר לברסק, המשיך לשקוד על תלמודו ולא היה לו דבר בעולמו מלבד תורה ותורה. בתקופת 'פוגרום' הנודע בברסק, למד בחברותא עם הגאון הגדול רבי ברוך רונברג זצוק"ל, לימים ראש ישיבת סלבודקא, ועל אף שהדבר היה כרוך בסיכון עצום לא ויתר רה"י זצ"ל והמשיך ללמוד עמו בחברותא מדי יום ביומו.

כל חייו נהג לכתוב כל מימרא וחידושים רבים שאגר באוצרותיו. גם בימיו בקמניץ, העביר למרן הגר"ב מתורתו של אביו הגדול וסבו הגדול כפי שנרשמו ברשימותיו, ומרן זצ"ל שיבח וחיבב אותו בשל כך.

ההצלה

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה בשלהי קיץ ת"ש, שהה אביו מרן הגרי"ד זצ"ל יחד עם בנו הגדול רבי יוסף דוב הלוי זצוק"ל בעיירת הנופש 'קריניצא', כהרגלו מדי קיץ, עקב מחלת האסטמה

בו את תמצית תקותיו וחינוכו של אביו הגדול זצ"ל. את חינוכו באותן שנים קיבל בבית אביו הגדול, תחת עינו הפקוחה, שם ינק גם מתורתם, חכמתם ודמות דיוקנם של גדולי וחכמי בריסק, ובראשם הגאון רבי משה ר' זנשטיין זצ"ל בעל ה"אמרי משה", והפוסק הנודע רבי שמחה זליג ריגר זצ"ל, אשר גר בשכנות אליהם ואהבו וחיבבו, כשהוא מרבה להשתעשע עם הילד הפלאי.

מילדותו ממש התקיימו בראש הישיבה זצ"ל דברי חז"ל "תורה מחזרת על אכסניה שלה", ומשחר טל נעוריו ניכר בהתמדתו הגדולה, לצד הכישרון הנדיר והתפיסה המהירה והחדה בה ניחן.

בבית הגדול גדל כשהוא סופג מהנהגותיו של אביו בכל צעד ושעל, כשהוא החדרים בבית הרב מברסק בעיירה שימש כ"בית דין שטיבל" – חדר בית הדין בו אביו דן דיני תורה.

ישיבת כנסת בית יצחק קמניץ

בשנת תרצ"ז נכנס ללמוד בישיבת "כנסת בית יצחק – קמניץ", אצל מרן ה'ברכת שמואל' רבי ברוך בער ליכוביץ זצ"ל. במשך כשנה ומחצה הגה ולמד בעמל ויגיעה בלתי נתפסים ביישיבה שהייתה אז בשיא תפארתה. שמו נישא בהערצה בפי כל תלמידי הישיבה כגדול השקדנים והמתמידים הממיתים עצמם באהלה של תורה. קרבה מיוחדת הייתה לו מראש הישיבה מרן הגר"ב זצ"ל שקירבו והודיע שבחו ברכים. מרן הגאון רבי ברוך בער זצ"ל

עמותת שומרי תורה

להחזקת בתי תשוב"ר בארה"ק
מיסודו של מרן הגה"ק רבי זרח ברוורמן זצוק"ל

אוי לה לספינה שאבדה קברניטה

דמוע תדמע עיננו מאין הפוגות בהילקח מעלינו
נשיא מוסדותינו, צדיק מושל ביראת אלוקים,
אשר נשאנו כנשוא האומן את היונק, הדריכנו
בנתיבות האמת והצדק, ובענוות חן האיר לנו
את מסילות התורה והיראה,

מרן הגאון הצדיק
רבי יצחק אריה שיינר זצוקללה"ה

שנתבקש לישיבה של מעלה
אהה! יתומים היינו ואין אב
גדול כים שברנו מי ינחמנו

ההנהלה

תלמוד תורה דרכי שמואל באידיש

ירושלים ת"ו

חשך עולם בעדנו

נמס לב ולב ורפו כל ידיים כאשר כבה השמש בבוקר וימש חושך בהסתלקותו
לשמי מרום של השריד האחרון לדורות קדומים, וכי רוח אפנו אשר אמרנו
בצילו נחיה נלכד בשחיתותנו, והלך לבית עולמו רבינו הגדול, מאור הגולה, שר
התורה ועמוד היראה, אשר מאז יגע באמת באמיתתה של תורה ובזה היה מגמתו
כל ימי חייו, העמיד תלמידים מופלגים עשירות בשנים בישיבתו הקדושה אשר
קנו ממנו את דרכי הלימוד, וימת עבד ה' אשר אימה תמידית אחוזתו לקיים את
דברי התורה הזאת עד קצתה של הלכה, ויתחטא בעבודה שבלב לפני המקום
ביראה ובאהבה, עמד בעוז על משמר הלוי כאשר קיבל מאבותיו הגדולים
רבותינו לבית בריסק זצ"ל והתריע בתקפו בשער על כל פרצה ועל כל סטייה
מדרך ישראל סבא, ויהי כאשר עלה לשמי מרום אול גברא דמסתפני מיניה

גאון הגאונים, קודש הקדשים, מרנא ורבנא
מרן הגאון החסיד רבינו

חשולים דוד הלוי

זצוקללה"ה

אבל יחיד עשה לך תלמוד תורה "דרכי שמואל"
אשר התייסד והתכונן בברכתו אמונה

054-844-52-51
054-844-52-51

גדולה הבכיה ורבה האנחה על אשר נעזב דור עזוב, ועל אשר חשך על עולם
חשך, ונהי כספינה מטולטלת בים אשר אבד קברניטה האחרון, כי יתומים
היינו ואין אב, ונוזק אל ה' בצר לנו באשר אין לנו להישען אלא על אבינו
שבשמים ונאמן קורא הדורות בהבטחתו כי לא תשכח מפי זרעו
נחפשה דרכינו ונחזקורה ונשובה עד ה'



חגרו שק והתפלשו באפר

בלב קרוע ומורתח נבכה ונזעק מרה על ספר תורה שנשרף, שר צבא ד' במלחמתה של תורה ומשדד מערכותיה, אחוז במידת האמת ועומד בראש מערכות ישראל, איש אשר דורות ראו עיניו וספר מלחמות בידו להנחיל מסורת אבותינו רבותינו מצוקי ארץ נבג"מ לדור אחרון, יגע ללמד בני יהודה קשת ולהעמיד תלמידים לאלפים, מבארו שתו הרועים והשקו צאן קדשים, פאר הדור והדרו צדיק מושל ביראת אלוקים וחרד על דברו

ריש מתיבתא רבא ד'בריסק'

מרן הגאון החסיד

רבי **ושולם דוד** **הלוי**

סאלאווייז'ניק **זצוקללה"ה**

בנו חביבו ומעתיק שמועתו של אדוננו
מרן רשכבה"ג הגרי"ז הלוי זיע"א

אזהרה. לז יאה למיבכי

על עמוד האש אשר ניצב להאיר לפני מחנה ישראל את חשכת התקופה
וזרועו חבוקה במרן רבינו בעל 'הדרכי שמואל' זיע"א לשמור משמרת
ולהלהיב באש קודש את בני העליה גיבורי החיל העומדים בפרץ ומונעים
במסירות נפשם את גזירת הגיוס הנוראה ואת העוסקים במלאכת הקודש
יחד עם רבבות בני התורה הצועדים בדרך המסורה ללא חת ומורא

וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ד'

היא הייתה מעל גיל י"ח שנים, נרשמה כתאומה של ראש הישיבה הגאון רבי משולם דוד הלוי זצ"ל.

בהגיעם לתחנת הרכבת בדרכם למוסקבה, המתונו להם קהל גדול של חשוכי הקהל דווילנא ועוד, כדי להיפרד מהרב מבריסק. יחד עמם ברכבת נסע אף ראש ישיבת מיר מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל. לאחר עיכובים ממושכים ונדודים רבים, הגיעו לאודסה, משם הפליגו באנייה לאיסטנבול בירת טורקיה, והמשיכו בהפלגה לנמל ביירות הסמוך לארץ הקודש.

בבוקרו של יום שישי י"ז שבט תש"א, עש"ק פרשת יתרו, עלו מרן הגרי"ז זיע"א יחד עם הגרמ"ד אחיו ואחיותיו על אדמת ארץ הקודש במעבר הגבול בראש הנקרה. לאחר מכן הגיעו לחיפה, שם ערכו להם קבלת פנים נרגשת בראשות המגיד הירושלמי הגה"צ רבי בן ציון ידלר זצ"ל.

בירושלים עיה"ק

אחר מספר ימים ביום שלישי כ"א בשבט עלו מרן הגרי"ז זיע"א ובני המשפחה לירושלים, כשמודעות ענק מקדמות את בואו של הארי החי שעלה מבבל. מיני אז לא זוהי ידו של הגרמ"ד זצ"ל מיד אביו הגדול, במשך קרוב לעשרים שנה עד יום הסתלקותו. מפיתו אכל ובחדרו ישן, לפניו למד ושימש ימים ולילות, כשאביו פותח בפניו את כל אוצרות תורתו ורוחו הגדולה, ומשריש בו את כל מקנת בית אבותיו למעלה בקודש, בכל חלקי התורה,



הגרמ"ב ליבוביץ זי"ע כיצד עליהם לנהוג. כאשר הגיעו לקמניץ שמעו כי ישיבת קמניץ צפויה לעבור בהקדם לוילנא. למשמע השאלה, הביע רבי ברוך בער את דעתו כי המבוגרים שבמשפחה יעברו לוילנא ואילו הצעירים יישארו בבריסק.

יומיים לאחר מכן בעש"ק לך לך ת"ש, הגיעה אשה לבית הרב בבריסק עם מכתב בידה מאבי המשפחה מרן הגרי"ז זיע"א, אותו מסר לה בתחנת הרכבת בביאליסטוק בעת שפניו היו מיועדות לוילנא ופניה לבריסק. בני המשפחה התרגשו עד עמקי נשמתם לקבל אות חיים שנשמע מאביהם לאחר מספר חודשים. במכתבו גולל הגרי"ז זיע"א את קורותיו מאז שברח מקריניצא ועד למשמע ההודעה על סיפוחה של וילנא לליטא, כשהוא מסיים בבקשה מילדיו הבוגרים להצטרף אליו לוילנא ואילו ילדיו הצעירים יישארו בבריסק – ממש כפי שהורה זקן רבי ברוך בער, ימים ספורים קודם לכן בקמניץ.

במוצאי אותה שבת יצאו בניו הגדולים של הרב מבריסק הגאון רבי חיים זצ"ל והגאון רבי משולם דוד זצ"ל, ברכבת לוילנא, ולאחר זמן ביקשה הרבנית ע"ה מרב העיירה יאשון כי יצורף אליו לנסיעה לוילנא גם את הבן הגאון רבי רפאל זצ"ל.

במכתב נוסף ששלח הגרי"ז לרעייתו הרבנית, ביקש לשלוח לוילנא את הילדים שהגיעו לגיל חינוך, וכיניהם את בנו הגאון רבי מאיר זצ"ל. מאחר שמעברי הגבול בין רוסיה לליטא נסגרו

מפרשת השבוע 'ואיש אל משפחתו תשובו'.

במשך תקופת המלחמה, בעת שהותם בוילנא, קבע מרן הגרי"ז זיע"א סדר לימוד בחברותא עם ילדו חביבו הגאון האדיר רבי משולם דוד זצ"ל.

ארץ הקודש

לאחר קרוב לשנה התבטל ההסכם שנחתם בין רוסיה לליטא והעיר וילנא חזרה לשליטה רוסית. בעקבות כך

בראשית חודש כסליו ת"ש, היו צריכים להבריח את הגבול.

אולם ההברחה הסתבכה שוב ושוב, הגאון האדיר רבי מאיר זצ"ל, הרבנית ליפשה פיינשטיין ע"ה ולהבלחט"א הרבנית שיף שתחי' עברו טלטלות ונדודי דרכים רבים, הם נתפסו והושלכו לבית המעצר, ורק לאחר חודשים ארוכים בפרשת בהר זכו להיפגש עם אביהם מרן הגרי"ז זיע"א בהתרגשות אדירה, כשמרן זצ"ל קורא עליהם את הפסוק

חדר "ראשון לציון"

בנשיאות מרן ראש הישיבה הגאון רבי שמואל אויערבאך זצוק"ל
בנשיאות מרן הגרי"ד וולפא שליט"א

גלה כבוד מיישראל

יחד עם כל בית ישראל עטופים אנו ביגון וצער בהילקח מאיתנו שר וגדול בישראל, אשר באברת חסדו פרש עלינו צילו, השקנו מי הדעת והנחילנו תורת חיים ואהבת חסד, היה לנו לעיניים בעצתו אמונה עד לימיו האחרונים

מרן הגאון הצדיק

רבי יצחק אריה שיינר זצוקללה"ה

ראש ישיבת קמניץ

שעלה בסערה השמימה

מי יורנו דעה ומי יביננו שמועה

וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'

רבנן ותלמידיהון



ברוך דיין האמת

העיר אלעד, רבניה, פרנסיה ותושביה, אבליים מרה על הבשורה הקשה עם פטירתו של האי גברא רבא, מפארי הדור והדרו, רבים הלכו לאור תורתו הקדושה, העניק עצה ותושיה לאלפים ורבבות מעם ישראל, משיירי כנסת הגדולה, מעתיק השמועה, עמוד ההלכה, גודר גדר ומשובב נתיבות זקן ראש הישיבות וראש ישיבת בריסק מרן הגאון הגדול רבי

משולם דוד סאלאווייציק

זצוקללה"ה

פֶּסוּ גוֹדְרֵי גֶדֶר צִמְתּוֹ מְשִׁיבֵי חֶמָה בעל הנחמות ירפא לשברון לבנו וינחמנו בביאת גואל צדק אז יקיצו וירננו שוכני עפר במהרה בימינו אמן

המתאבלים מרה
ישראל פרוש
ראש העיר

אברהם שטרן
סגן ראש העיר

יהודה בוטבול
מ"מ ראש העיר

וחברי מועצת העיר

הגדול. ואכן אביו שהכיר בכוחו הגדול לא העלים ממנו דבר ופתח לפניו את כל אוצרות רוחו ותורתו והעביר לו את המסורה בדיוק ובדקדוק.

בית חמיו הגאון רבי אשר שטרנבוך זצ"ל

בהגיעו לפרקו בנה ביתו עם תבדל"א הרבנית הצדקנית יהודית שתחי', בתו של רבי אשר שטרנבוך זצ"ל מלונדון חתנו של הגאון רבי שלמה זלמן פינס זצ"ל מחבר ספר 'פנס שלמה', מצאצאי אדונו הגר"א נ"ע.

בשמחת החתונה שנערכה ביום י"ח סיון תשט"ו במלון בנתניה, השתתפו כל גאוני וצדיקי הדור, אשר הגיעו לשמוח בשמחת רבן של כל בני הגולה הרב מבריסק זיע"א. במהלך כל החתונה הייתה ניכרת התרגשות ושמחה גדולה על פניו של מרן הגרי"ז אשר הביע את עוצם שמחתו והערכתו הגדולה לבנו שכבר אז יצא שמו כגאון בתורה וביראה. מסדר הקידושין היה מרן הגרי"ז אברמסקי זצוק"ל כשרבינו הגדול מרן הגרא"מ שך זיע"א משמש כ"עד חופה וקידושין".

הבית ברחוב עמוס

לאחר נישואיו קבע ראש הישיבה זצוק"ל את משכנו ברחוב עמוס 28 בירושלים, כאשר רעייתו הרבנית שתחי' עומדת לימין בעלה ראש הישיבה באופן מופלא ובמסירות עצומה, ומאז הלכה אחריו וסייעה בידו להקים תורה ומסרה כל אשר לה להמשך שקי' דתו בתורה מתוך שלוה ומנוחת הדעת והסירה ממנו כל טרחה וטירדה.

תל תלפיות

עד מהרה נהפך הבית הגדול לתל תלפיות אדיר, כאשר כל בן תורה אשר רצה לדבר בלימוד עם הגאון העצום בכל חלקי התורה, עלה לרחוב עמוס



מסביב למרן הרב מבריסק זיע"א סבכו גיבורי התורה, רבנים וגדולי תורה, שינקו ממנו את דרכי המסורה וההנהגה יחד עם בניו, ביניהם בלטה דמותו של בנו הגרמ"ד זצ"ל, שבמשך כל אותם שנים לא זזה ידו מתוך ידו, יומם ולילה, ואת כל מרבית תורתו, הנהגותיו ומסורותיו והוראותיו של אביו הגדול, ספג אל מוחו הכביר וליבו

עם הקמת המדינה הכפרנית שהביאה לשידוד המערכות ולטשטוש רעיוני, האיר מרן הרב מבריסק זיע"א את הדרך בה תצמד היהדות החרדית מול אויבי התורה השונים, ליבן ושינן סוגיות של השקפה ודרכי מלחמה, הוראות והלכות גדולות, שהפכו לאבני יסוד ומשנה ברורה במהלכי היהדות הנאמנה.

הגרא"ז מלצר זיע"א, ומרן הגרז"ר בענ"גיס זצ"ל לימים גאב"ד העדה החרדית. במשך קרוב לעשרים שנה, עד ליום הסתלקותו בערב יום הכפורים תש"ך, היה כעמוד אש וענן לפני האומה כולה, עמד בראש שרי צבאות ישראל, הורה הדרך, האיר הנתיבה וקומם את הריסות התורה ודקדוק ההלכה אחר חורבנה באירופה.

בהלכה ובהנהגה ובהשקפה, עד כי גבהה ונתרוממה קומתו למאוד, ויהי לפלא בעיני כל רואיו. עם בואו לירושלים, החלה תקופה חדשה בחיי מרן הרב מבריסק זיע"א, כאשר הוא משוחרר מעולה של הרבנות בעיירת בריסק בלבד ונוטל על עצמו את עול ומשא הדור כולו, יחד עם מרנן ורבנן מרן החזון איש זיע"א, מרן



סמינר מעלות פסיה
מיסודו של מרן הגר"צ קרלינשטיין זצוק"ל

נטפי תנחומים

למחנכות הדגולות אם נכבדה למשפחת היחס החשובה ובתה החשובה המחזירות בבנותינו בדרך ישראל סבא, חינוך לאהבת תורה, צניעות יראת שמים טהורה ומידות טובות, בשמירה נפלאה לבלתי פרוץ גדר בבתי ישראל

הרבנית ח. גוטסגנדה תחי'

הרבנית פ. שוב תחי'

על שמועה רעה כי באה בפטירת ראש המשפחה מפארי משפחות היחס בישראל אשר זכה לכתר תורה בנים וחתנים רבנן מכח יגיעתו בתורה בעמל רב בעיון בקדושה ובטהרה

הגאון המופלא רבי נתן נטע זצ"ל

בהמשך עבודתכם הטהורה ומסירותכם עד בלי קץ בחינוך בנות ישראל תנוחמו

ההנהלה המורות התלמידות

זמני ניהום אבלים

בבית הרבנית

מ. בורודיאנסקי שתחי'

רחוב ויסבורג 4 בית וגן

בימים א' - ג'

בשעות 11-13 19-22

הכניסה למחלימים בלבד

ניתן לנחם בטל'

02-6432588

ביום ד' תשב בבית משפחת גולדברג

מרן הגאון הגדול ר' אברהם דב אוירבך שליט"א

גאב"ד טבריה

יושב שבעה בביתו

רחוב טבור הארץ 4 טבריה

לניתוח אבלים דרך הטלפון

בשעות הבוקר 9:30-10:30

054-8484000

ובשעות הערב

052-7659078

בכל שעה משעות היממה, בעוד הבית פתוח לכל מבקש ולכל דורש, וראש הישיבה זצ״ל עומד ושופע מתורתו על שומעי לקחו. למעלה מיובל שנים היו מגיעים לביתו המונים לשמוע דבר תורה והלכה, זקנים ונערים היו מגיעים לברר באופן תדיר דבר תורה, דבר הלכה ומנהגים, כשהוא בחכמתו מהווה אספק־לריא המאירה בכל נושא ועניין. בכל סוגיא שנשאל מיד ידע לבאר את כל הנושא על בוריו בביורור ובהירות נדירה ביותר, ותלמי־די חכמים ידועי שם הבקיאים בכל מרחבי התלמוד היו יוצאים ממעונו נפעמים מעוצם בקיאותו ועיונו בכל חלקי התורה, לצד צני־עות וענווה עד אין קץ.

כבר בימי חיותו של אביו מרן הגרי״ז זלה״ה, החל במלאכת הרבצת תורה לתלמידים שנכרכו אחריו כל ימי חייהם, ואז התגלה כוחו העצום במסירת התורה, כמסורת מבית אבא, תורת אמת לאמיתתה. באותם שנים מסר ׳חבורות׳ לקבוצת צורכים צעי־רים מופלגים בתורה שהיו שותים בצמא את דברי תורתו. בין המ־שתפים באותם ימים בחבורות היו הגאון רבי משה מרדכי חדש זצ״ל, ויבלחט״א הגאון רבי מרדכי אורחי שליט״א והגאון רבי זלמן ליב ברלין שליט״א.

ישיבה על קברו של אביו - ישיבת בריסק
בשנת תשכ״א, תקופה קצרה

לאחר שהתייתמו כל בית ישראל בהסתלקותו של רבן של ישראל רבינו מרן הגרי״ז הלוי מבריסק זיע״א, נפתחה ישיבת ׳בריסק׳ המעטירה. מיד כאשר התפרסמה הידיעה על פתיחת ישיבת בריסק, החלו המוני בני ישיבות להתדפק על דלתותיה, כשבחורים רבים מתקבצים מהישיבות המוכחרות בארץ ובחו״ל לזכות ולקבל תורה ודרכי הנהגה מהעילוי הגדול והשקדן המופלא מבית הלוי. משכנה של הישיבה בשנים קדמוניות היה בשכונת ׳כרם׳ בירושלים בשעות הבוקר, ואחר הצהרים למדו תלמידי הישיבה בביהכ״נ ׳אגודת אחים - יוצאי אמריקה׳ ברחוב ראשית חכמה. לפני כחצי יובל שנים עברה

הישיבה להיכלה הקבוע ברחוב גרוסברג בשכונת גוש 80. בין תלמידי הישיבה שהיו ברובם צורכים צעירים שביקשו תורה וחכמת ד׳, הגיעו ללמוד בישיבה גאוני עולם אברכים מופלגים ששתו בצמא כל דבר תורה שיצא מפיו של ראש הישי־בה זצוק״ל. שנים ספורות לאחר פתיחת הישיבה, הגיע ללמוד ב־ישיבה הגאון המופלא רבי משה מרדכי הלוי שולזינגר זצוק״ל שהיה אז כבר אברך מטופל ב־ידים והתגורר בבני ברק. מנהגו באותם ימים היה לחזור לביתו ול־משפחתו רק לשבת קודש כאשר כל השבוע שהה בין גאוני התורה בישיבת בריסק בירושלים, וכל ימיו חזר בערגה על תורתו של



גלה כבוד מישראל

בתוך כל בית ישראל אבלים ודווים שבורים ורצוצים בסלוקו של עמוד האמת שר התורה והענווה. מעביר מסורת התורה בטהרתה כנתינתה צדיק יסוד עולם משיירי כנסת הגדולה לוחם מלחמות ה' ברמה.

מרן ראש הישיבה דבריסק הגאון הגדול רבי משולם דוד הלוי סולובייצ'יק זצ״ל בן מרנא אור העולם רבנו יצחק זאב זיע״א

ונר האלוקים טרם יכבה זכינו לעדודו וברכותיו השתדלו והרבו תחינה ובקשה לפני מלך רם ונישא להרבות תורה הזכירו לפניו, השמיעו לפניו תורה ומעשים טובים בישראל של שוכני עפר יזכר אהבתם ויחיה זרעם שלא תאבד שארית יעקב כי צאן רועה נאמן היה לחרפה

רבני הארגון

אברכי ״מעמידי עולם״

ההנהלה

עלתה עטרת בריסק - כרעא דאבוה, כרעא דסבא

חלחלה אחזה נימי הנפש, היום נוטלה עטרה מראש היכלה של תורה. עמנו היתה העטרה. עמנו היה ה'כרעא' דמרן רשכבה״ג הרב מבריסק זצוקללה״ה. בני בנים הרי הם כבנים, לכן כמה עטרות היו עמנו. היתה עמנו במחיצתנו ה'כרעא' דרבנו עמוד העולם רבי חיים הלוי סאלאווייצ'יק זצוקללה״ה. כל מחמדים אלו היו עמנו עד היום. היום נפתחה הדלת בישיבה של מעלה, וזרחה ובאה השמש לי־שיבה של מעלה. ׳משה רבנו תיקן להם לישראל שבעת ימי אבלות ושבעת ימי המשטה׳ [רמב״ם הלכות אבל]. היום חלות שתי התקנות יחדיו: בעולם הזה, שבעת ימי אבלות. ולמעלה בעליונים - שבעת ימי המשטה. כמה תורה, כמה חידושי תורה אמיתיים כחוט השערה, עולים ובאים עתה למעלה. כמה אמת שנרכשה למרות, ובגלל, כל הבלבולים כאן בתחתונים, הנה אמת מצוחצחת זו עולה עתה למעלה, והשמחה שם גדולה.

כאן בעולם התחתון הנפלא, רק פה ניתן לרכישה אמת של ׳אמיתה של תורה׳. לא אמת מזויפת של קולות וברקים. אלא אמת של בית בריסק, אמת של הרב מבריסק אשר עליו אמר מרן ה'חזון איש' לעסקנים ירושלמים אשר באו אליו לבני ברק להתייעץ עמו, שאלם החזון איש זצוקללה״ה: ׳מדוע אינכם הולכם אל הרב מב־ריסק׳ אצלכם בירושלם? השיבו לו: ׳פחד נורא להכנס אלי׳. אנו נכנסים, ומרוב פחד איננו יכולים לפתוח את הפה׳ !

אמר להם החזון איש:

׳אמת נכון הדבר. הרב מבריסק הוא משה רבנו של הדור הזה׳ ! ׳אם רוצים לקבל מושג איך היה נראה משה רבינו בשעה שירד מן ההר, וראה את העגל ואת המחולות, תסתכלו על הרב מבריסק׳ ! הרב מבריסק רואה את העגל ואת המחולות. הוא רואה דבר לאשורו...

והאם כל זה אבד? - לא ! ׳נצר משרשיו יפרה׳ עמוד האמת שעלה לישיבה של מעלה היה ׳נצר׳ - ׳כרעא׳ של האמור. אך יתירה מזו. הוא היה ׳נצר משרשיו יפרה׳ [ישעיהו י״א, א]. רבנו הקדוש היה טופח ומטפח מדיליה. דולה ומשקה מתורת האבא והסבא עמודי העולם, והיה בנוסף גם משקה מדיליה. חידושי תורתו בדרכי אמיתה של תורה לבית בריסק, ממלאים כרכים רבים. כל כך יסוד ושורש להרבה בנינים שיכואו בעקבותיו. ואלפי התל־מידים הם כרכי תורה בעצמם.

תורת נצח זו לא אבדה מעמנו. אלפי התלמידים, ותלמידי התלמי־דים, כולנו ינקנו ממעיין אמיתי ונורא זה. יניקה זו לא תיפסק לנצח. אנו בפתחם של ימי ׳ליהודים היתה אורה׳, אורה זו תורה [מגילה ט״ז:]- ועל ימים אלו נאמר ׳תשועתם היית לנצח ותקוותם לדור דור׳. למדנו כולנו להידבק בעץ החיים במסירות נפש. ראינו את המסי־רות נפש, את להבת האש יומם וליל. להבה זו לא תכבה. אור עצום ונורא זה לא יחשיך ולא יעומעם. ההתלהבות שראינו בעמלה של תורה, חיפוש האמת, והסתלקות מחשבונות פגומים, השמחה והד־מעות שנשפכו בשעת עבודת הי״ת, כל האור הנפלא ימשיך בזריחה במלוא יפעת זהרה.

עמוד התפלה

הבכיות הנוראות, נשמעו אפילו מחוץ לבית. הבכיות בשעת תפלות ה'שמונה עשרה' החרידו כל לב. והמדובר בתפלות 'רגילות' של ימי חול. וכך שמענו זאת ביותר בתפלות שמנה עשרה של ערבית בליל שבת.

היה זה בכי משתפך באופן מבהיל. ׳אתה קדשת את יום השביעי לשמך׳. ׳קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך׳. הבכיות והדמעות הרקיעו שחקים. היינו נגשים אליו לאחר התפלה ורמזנו שאנו חוששים לבריאותו. היו אלו בכיות בקולות רמים שנשמעו אפילו ברחוב. אך רבנו לא ענה, ועשה עצמו כלא שומע. עמוד של קדושה עילאית.

עמוד האמת

כאשר שמע על נסיונות לסילוף האמת בדורנו. על ׳האמת החדשה׳ שצצה היום. על נסיונות לומר דברים כביכול בשם מרן הרב מבריסק זצוקללה״ה, היה רועד בכל גופו ממש. והיתה ניצתת בעיניו אש נוראה. איך מסלפים את האמת? ! - היה מזועזע, עד שנחרדו הרואים.

מראות אלקים אלו לא ימושו מעינינו. לא ימושו מדעתנו. אנחנו שזכינו לנגוע בשולי גלימת החפצא של אמת, אנו נהפוך את החפצא לחלות בגברא. אנו המחויבים להעלות הדברים למעלה למעלה, להיותם כאן אצלנו, בחיוב גברא, עם חלות עילאית של נצח ישראל לא ישקר ולא יכזב. אמת לאמיתה, ולנצח ! האמת נצחית ותנצח לעד.

אברהם ישראל פרויליך,

קטן התלמידים



ראש ישיבת בריסק זצוק"ל.
במשך כשישים שנה זכה
הגאון ראש הישיבה זצ"ל להע-
מיד דורות של תלמידים ותלמידי
תלמידים לעדרים, אשר היו קשר-
רים אליו בעבותות אהבה עד לאין
שיעור, לימדם דרכי עיון בתורה
בצורה מופלאה ונדירה, כאשר רק
ישרות ובהירות מול עיניו, בעודו
מעמיק עד אין חקר בתורת אמת
כפי שקיבל מאביו ורבו המובהק
זיע"א. הנחיל והעמיד דרך לימוד
המשך ישיר לדרכו של הסבא
הגדול אבי כל תופשי התורה מן
רבינו חיים הלוי זיע"א.

היה מחדש גדול בכל מקצור-
עות התורה, ועם זאת כל סברא
שלא ניכרה בה הישרות המוח-
לטת לאמיתה של תורה, לא יכל
לשאתה, וכך החדיר לתלמידיו
להעמיק ולחקור בדרך הלי-
מוד המסורה לנו. כל עקמימות,
בסברא שאינה ישרה כל צרכה והן
בהשקפה, הייתה נתקלת אצלו
מיידית בחומת ברזל איתנה.

היה גאון עולם בכל מקצועות
התורה, ובכל ענין שהיו מדברים
עמו. כל צורב צעיר ואברך ידע כי
כאשר ניגש אליו ומתחיל לדבר
בלימוד אז כל העניינים האחרים
מוסטים הצידה וכעת רק שאלתו
מונחת על השולחן.

בשעות הלילה המאוחרות לא
היה עולה על יצונו, והיה עמל
ויגע בתמצית החושים בתורה
הקדושה, תלמידיו שהיו מאזינים
לדלתו באותם שעות בלילה זכו
לשמוע אותו שר שירי דבקות
ומזיל דמעות כנחל במהלך
לימודו.

מסירת התורה

תלמידיו שהתקבצו סביבו
מהארץ ומחו"ל, דבקו בו בצורה
נדירה ומופלאה בכל ליבם
ונפשם, בדרגות נדירות של רב
ותלמיד, וחשו כמסתופפים
בצילו כל חייהם עד זקנה ושיבה
בכל נושא ועניין.

את שיעוריו העמוקים בסוגיא
הנלמדת, היה מוסר בבנין הפני-
מיה ברחוב מלאכי 40, וקבוצה
נוספת הייתה שומעת את השי-
עורים הקבועים במעונו שברחוב
עמוס. בשנים האחרונות, לאחר
שקשתה עליו ההליכה, עברו כל
השיעורים למעונו.

מלבד זאת, קבוצה מצומצמת
מבחירי תלמידיו, גאונים ומופל-
גים בתורה ובעמלה, זכו להימנות
על משתתפי השיעור הקבוע
בשעות הלילה במעון קדשו בכל
מקצועות השי"ס. בשיעורים אלו
היה גם משלב דברי חיזוק והש-
קפה על מאורעות הזמן והתקופה.

מרבצי תורה תלמידי חכמים
מופלגים בכל תפוצות ישראל,
שזכו לעבור בבית מדרשו ולספוג
תורת ד' טהורה, ראו בו עשרות
שנים לאחר מכן כרם המובהק
וכאביהם הרוחני, כאשר הגאון
האדיר זצוק"ל מהווה להם דמות
של שלימות בכל העניינים, בעומק
ובבהירות בכל חלקי התורה, בה-
נהגה ובמעש, בנקיות וזהירות,
ביראת חטא ובענווה, מתוך דעת
וחכמה. כאשר אינו זו כמלוא
נימא בלא לשקול מה רצון הכורא
ומה חובתו ברגע זה בעולמו. הוא

לא הושפע משום 'חשבונות' ולא
נכנע לשום לחצים וקשיים מבית
ומחוץ, כאשר כל גופו היה 'תורה'
וכל תנועה ומעשה 'הלכה', עם
שורש בגמרא ובמסורה.

כל אדם שנקלע למעונו ולשי-
עוריו ראה בבירור כיצד אין זיע
ותנועה ללא מחשבה. בכל אור-
חותיו היה מחושב ומדוד בצורה
נדירה הלקוחה מדורות קדומים,
כפי שניקן בבית אביו הגדול רבינו
מרן זיע"א. המוני תלמידיו עקבו
אחר כל תנועה ומילה היוצאת
מפיו, כשהם לומדים מכל תנועה
שלו תורה ותילי תילים של
הלכות, בעומק הסוגיות, בדק-
דוק הלכה וביראת שמים. ואף
בשיעורים היו הגדרותיו בעומק
הסוגיות מדורות ושקולות, ומכל
מילה היה ניתן ללמוד מהלך שלם
ועמוק בסוגיות ובתורת אביו וסבו
מרנא הגר"ח.

תלמידיו ומעריציו היו יוש-
בים סמוך לשולחנו שעות על
גבי שעות ועוקבים בדריכות אחר
הנהגותיו ודבריו, כשהם מציינים
כיצד ניתן ללמוד שולחן ערוך
שלם מכל תנועה. בשיעוריו היה
ניתן לחוש את הרגשת המתיקות
באהבתה של יגיעת התורה לעומ-
קה, תוך חתירה בלתי פוסקת אל
האמת לאמיתה.

"הרב הדומה למלאך ד'"

במשך כיוכל שנים, ניצב מרן
ראש הישיבה זצוק"ל "כמלאך
הניצב על ראש דרך", ומסר את כל
חלבו ודמו ואת כל שיעור קומתו

שיחות מוסר וחיזוק

שיחותיו המלהיבות לתורה

**מוסדות החינוך
הטרהור**

דור התורה | בית וגן | בית יעקב
מסודר חורב בית יאן | החדש י"א
מיסודו של רבנו הגדול הגר"ש אויערבאך זיע"א

תלמוד תורה • בית יעקב • גני ילדים

כוס תנחומים

נשגב קמי רבנו
המורנו את הדרך נלך בה, מדריכנו עצה ותושיה, בדעת ובתבונה,
נושא את משא המוסדות על לוח לבו תמיד וטורח בכל לב להצלחתם,
דלתו פתוחה תדיר למען חינוך ילדי ישראל לתורה
ויראת שמים טהורה, יום ולילה לא ישבותו,

מרן עמוך ההוראה הגאון הגדול
רבי **עזריאל אויערבאך שליט"א**
נשיא המוסדות

ולכל המשפחה הרוממה
האבלים ודווים עם הסתלקותה לגנזי מרומים של
האחות הרבנית הצדקנית
מרת רחל גולדברג ע"ה
בת מרן גאון ישראל הגרש"ז זצוק"ל

בעל הנחמות ישלח דברו וירפא לשברם הגדול
בתוך כל אבלי ציון וירושלים ולא יוסיפו לדאבה עוד

כעתירת
ההנהלה - הצוות - ההורים



ויר״ש היו מן המפורסמות, והקנו להמוני התלמידים יסודות לחיים וחכמת חיים בלתי נתפסת. רגשות הקודש שהיו יוצאים מליבו הטהור, נכנסו כחץ בליבות השוֹ-מעים, לאחר שזכו לראות את אחד מגדולי אדירי התורה שבדור- רנו מעוררם בדברי כיבושין לתקן מעשיהם.

בכל רחבי העולם היהודי נודעו לשם דבר השיעורים שני מסרו בלילות שבת וב־סעודה שלישית. אלפים של אברכים ובני תורה, ראשי ישיבות ורבנים, מרבצי תורה ויושבי על מדין, בעלי בתים ופשוטי עמך בית ישראל, השתתפו במשך עשרות שנים, במשאות הנודעים שהרטי-טו את לב השומעים.

שעה ארוכה קודם תחילת השיעור, הגיעו המונים למעונו שברחוב עמוס והצטופפו בבית ומחוצה לו. מפליא היה לראות צורכים צעירים, לצד יהודים באים בימים, המגיעים לשמוע את המשא שהיה נאמר בעוז ובגבורה.

שני כרכים משיעוריו ושיחותיו לפי סדר פרשיות התורה, המלאים בדברי השקפה ומוסר וחיזוק, יחד עם מעשי רב מאבותיו הק'. לפני כעשר שנים יצאו לאור שני כרכים משיעוריו ושיחותיו לפי סדר פרשיות התורה, המלאים בדברי השקפה ומוסר וחיזוק, יחד עם מעשי רב מאבותיו הק'.

לפני כעשר שנים יצאו לאור שני כרכים משיעוריו ושיחותיו לפי סדר פרשיות התורה, המלאים בדברי השקפה ומוסר וחיזוק, יחד עם מעשי רב מאבותיו הק'.

לפני כעשר שנים יצאו לאור שני כרכים משיעוריו ושיחותיו לפי סדר פרשיות התורה, המלאים בדברי השקפה ומוסר וחיזוק, יחד עם מעשי רב מאבותיו הק'.

לפני כעשר שנים יצאו לאור שני כרכים משיעוריו ושיחותיו לפי סדר פרשיות התורה, המלאים בדברי השקפה ומוסר וחיזוק, יחד עם מעשי רב מאבותיו הק'.

לפני כעשר שנים יצאו לאור שני כרכים משיעוריו ושיחותיו לפי סדר פרשיות התורה, המלאים בדברי השקפה ומוסר וחיזוק, יחד עם מעשי רב מאבותיו הק'.

לפני כעשר שנים יצאו לאור שני כרכים משיעוריו ושיחותיו לפי סדר פרשיות התורה, המלאים בדברי השקפה ומוסר וחיזוק, יחד עם מעשי רב מאבותיו הק'.

לפני כעשר שנים יצאו לאור שני כרכים משיעוריו ושיחותיו לפי סדר פרשיות התורה, המלאים בדברי השקפה ומוסר וחיזוק, יחד עם מעשי רב מאבותיו הק'.

לפני כעשר שנים יצאו לאור שני כרכים משיעוריו ושיחותיו לפי סדר פרשיות התורה, המלאים בדברי השקפה ומוסר וחיזוק, יחד עם מעשי רב מאבותיו הק'.

לפני כעשר שנים יצאו לאור שני כרכים משיעוריו ושיחותיו לפי סדר פרשיות התורה, המלאים בדברי השקפה ומוסר וחיזוק, יחד עם מעשי רב מאבותיו הק'.

לפני כעשר שנים יצאו לאור שני כרכים משיעוריו ושיחותיו לפי סדר פרשיות התורה, המלאים בדברי השקפה ומוסר וחיזוק, יחד עם מעשי רב מאבותיו הק'.

לפני כעשר שנים יצאו לאור שני כרכים משיעוריו ושיחותיו לפי סדר פרשיות התורה, המלאים בדברי השקפה ומוסר וחיזוק, יחד עם מעשי רב מאבותיו הק'.

בטלו זרועי תורה

במוצאי מנוחה שבת שירה - נר אלקים טרם יכבה ושמואל שכב בהיכל ד'.

אראלים ומצוקים אחזו בארון הקדש (כתובות ק"ב) ביום ראשון לסדר ויהי ממחרת - מחרת יום הכיפורים היה, נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקדש אלקי נשמה שנתת בי טהורה היא, נשמה טהורה ירדה לעולם ביי"ח תשרי תרפ"ב, ועלתה נשמתו בסערה השמימה זכה וטהורה כמי שהיתה.

"והוי יודע שהקב"ה טהור ומשרתיו טהורים ונשמה שנתן בך טהורה היא (נדה ל')"

מחרת יום הכיפורים תש"כ כאשר עלה למרום ונתעלה מרנא הגרייז זיע"א, עמד בן המלך רבינו ראש הישיבה וקונן את הקינה הזאת על אביו מרן הרב זיע"א: "משמת רבי עקיבא בטלו זרועי התורה (סוטה מ"ז)." וברש"י: "עומק סברא ולסמוך טעמי תורה שבע"פ על מדרש המקראות ואותיות היתירים ולשונות המשתנים במקרא", ע"כ.

ורבי יוחנן אמר אלו תלמידי חכמים העסוקין בעבודה מעלה עליהם הכתוב כאילו נבנה מקדש בימיו.

"ארבעים שנה למד ששים שנה לימד" (סנהדרין מ"א) ברש"י דברים ל"א ב' "לא אוכל עוד לצאת ולבא בדברי תורה מלמד שנסתמו ממנו מסורות ומעיינות החכמה" מסורת סייג לתורה (אבות פ"ג), ואמר רבי לוי דבר זה מסורת ביי-דינו (מגילה י':)

רש"י בראשית (מ"ז כ"ח): "לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם וליבן של ישראל מצרת השיעבוד".

שלשת אלפים הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה. גזע ישישים עלה מבבל ועמו ספר מלחמות (מו"ק כ"ה:): אמר רבא אע"פ שהניחו לו אבותיו ספר תורה מצוה לכתוב משלו (סנהדרין כ':)

על כן יאמר בספר מלחמות ד' (במדבר כ"ג) וכך עמד רבינו ראש הישיבה תפס אומנות אבותיו ועמו ספר מלחמות: "נאזרת בגבורה ובמלחמת אש דת השערה וחרב הוצאת מתערה שלפת נגד צורריך".

כאשר פורצי הגדר ומחטיאי הרבים מסיתים ומדיחים בחורי ישראל לצבא השמד, שני האחים הקדושים רבינו משולם דוד ורבינו מאיר חגרו חרב כנגד המשחיתים - ויאספו אליו כל בני לוי.

ברש"י בראשית (מ"ד כ"ט): ולקחתם גם את זה מעם פני וקרהו אסון והורדתם את שבתי ברעה שאולה, עכשיו כשהוא אצלי אני מתנחם בו על אמו ועל אחיו ואם ימות זה דומה עלי ששלשתם מתו ביום אחד.

בעוד היה רבינו ראש הישיבה בחיי חיותו היה הוא זכרון לאביו הגרייז ולזקנו הגר"ח ולמעלה בקודש

ועתה כאשר בעוונותינו מרן הגרמ"ד איננו - הרי כאילו שלשתן מתו ביום אחד. אהה.

וישכב דוד עם אבותיו - ושכתי בשלום אל בית אבי.

בלב קרוע ונשבר טוביה הלוי שולזינגר

זעקה כי הוא איש יהודי, איש אחד, יחיד מול כל העולם במאבק למען כבוד שמים. יחיד מול הגויז-רות. עומד בפרץ לבד לבד מבלי כל מורא ופחד".

"ליבי שבור לרסיסים מגודל האבידה הקשה. אין מה לומר בר-געים כל כך קשים. החורבן הוא איום ונורא. הצער הוא קשה וכבד מנשוא".

הגאון האדיר זצוק"ל התכנס אז בעצמו במשך דקות ארוכות כשהוא אך בקושי כובש את צערו וכאבו. מדי פעם נשמעו אנהותיו הבוקעות מעומק הלב, ולאחר מספר דקות דומיה שבמהלכן ניתן היה לחוש ברעד אדיר, סיפר ראש ישיבת בריסק כי הוא זוכר את המצב הקשה והנורא כששהה יחד עם אביו הגדול גאב"ד בריסק זיע"א בוילנא כשהגיעה הבשורה המרה על פטירתו של מרן הגאון

רבי חיים עוזר גרודזינסקי זיע"א. השבר היה קשה, ואביו מרן הגרייז הלוי זיע"א התקשה לה-תנחם. לפתע נכנס לבית תלמידו, רבי אברהם לנדא זצוק"ל ואמר, כי "רבי חיים עוזר אמנם נפטר, אבל דרכו חיה וקיימת". מילים אלו, סיפר ראש ישיבת בריסק זצוק"ל הביאו נחמה גדולה לאבא זיע"א. מה נאמר ומה נדבר, סיים ראש ישיבת בריסק זצוק"ל את דבריו בקול נרגש, "השבר הוא גדול. הצער הוא עצום. אוי מי יתן לנו תמורתו. אבל דרכו של רבי שמואל זצוק"ל חיה וקיימת. ההשקפה שהוא הנחיל בכל השנים האחרונות תימשך בע"ה על ידי ממשיכי דרכו, מקורביו ותלמידיו שיחיו. וזאת הנחמה שלנו היום".

"תמשיכו ותחזקו את דרכו הגדולה בכל הכח. תעשו כינוסים



בקבלת פנים לאסירי עולם התורה

ותזכירו לכולם מה היה רצונו בכל דבר ועניין, ובע"ה נמצא נחמה באסון הגדול שפקד את כל עם ישראל".

עמוד הענן לפני המחנה

במשך השנים היה ליבו של ראש ישיבת בריסק זצוק"ל חרד ודואב מכל פגיעה בתורת ד' ובהשקפה המסורה לנו מרבתי-נו בכל ענייני החיים. באורח קבע בשיעוריו ובשיחותיו היה מעורר על הפרצות החמורות שחדרו למחננו ועל הנושאים הטעונים חיזוק ברוחניות, כשהוא שב ומ-דגיש בכל פעם על חובתנו ללכת בדרכם של רבותינו מנהיגי הדור-רות זיע"א, מבלי לשנות מאומה מהמסורה לנו.

כאשר ראה בפרצה מסוימת או בהתקררות שהשתרשה בנר-שאים שונים בקרב יראי ד', היה מזדעק כגיבור כארי למחות על הפרצה ולבקש בתחנונים מיראי ד' שיתרחקו כמטחוי קשת מה-מכשולים החמורים. מעת לעת נערכו בביתו כינוסים ואסיפות לחיזוק וביצור מערכות היהדות החרדית כשהגרמ"ד זצ"ל משמיע את דעתו בנושאים העומדים על הפרק, דעת תורה ללא פשרות כפי שקיבל מאבותיו הק'.

ביראתו העצומה היה מדקדק עצום בכל דבר הלכה ובדקדוקי המצוות, ללא שום שינוי ממה שראה ושמע בבית אביו מרן זיע"א. כאשר היה רואה משהו עובר עבירה בשוגג היה רוטט בפחד בכל גופו, נחרד ומזועזע לנוכח המכשול שראה. הגאון האדיר זצ"ל נודע בכל העולם היהודי תל תלפיות לדקדוק הלכה ומצוות במסורת בית אבא.

במאבק כנגד גזירת גיוס בני הישיבות

מחאותיו ומשאותיו של הגאון

האדיר זצוק"ל כנגד גזירת הגיוס וכנגד כל פגיעה בצביון הישיבות, כבר נודעו בכל תפוצות ישראל. כל אימת שהתקיימו מחאות כנגד הפרצות החמורות בגיוס בני הישיבות הק', עמד רה"י זצ"ל ובקול גדול קרא להשתתף ולחזק את המוחים למען שמירת טהרת היכלי התורה והחינוך הטהור.

במכתבים וקריאות קודש, בפ-ניות מלב אל לב לגדולי התורה וראשי הישיבות בארץ ובגולה, בכתב ובעל פה, בכל הזדמנות ובכל דרך, זעק את זעקת התורה

ומחה בכל צורה בפורצי הפרצות מבית ומחוץ. עוד לפני למעלה מעשרים שנה, כאשר החלו גורמים שונים בהידברות לפרוץ פרצות ביש-ראל ולהקים פלוגה חרדית בצבא, כתב מכתב נוקב: "בדבר שאלתו אודות הענין של נח"ל חרדי, הנני לכתוב בזה שדעתי הוא, כי להקים נח"ל חרדי זהו פרצה נוראה בחומת תוה"ק ופחד גדול מהתוצאות מזה, ואחריתו מי ישרונו".

"וכואב הלב לשמוע כבר

התוצאות מזה שע"ז נתקלק-לו נורא הרבה בחורים, שנעשו מחללי שבת בפרהסי' ועוברים כל מיני עבירות, ואוי לדור שכך עלתה בימיו וחובה לפעול לבטל את זה".

לימים יצא בעוז נגד יוזמות 'ועדת טל' ואמר כי צריך למסור את נפשנו על כך ובשנים האחרונות נשא פעמים רבות דברים נרגשים בלב שבור על הגזירה הנוראה של גיוס בני הישיבות, כי אין די ב'דיכורים' וכי עלינו לצאת בצעדי מחאה תקיפים, ובאופן

לחצים אדירים מגורמים פולי-טיים בארה"ק. הגאון האדיר זצ"ל יחד עם אחיו הגאון האדיר רבי מאיר זצ"ל חרגו ממנהגם שלא לעשות מלאכות כלל סמוך לכ-ניסת השבת, ועד סמוך ממש לכ-ניסת השבת יצרו קשר טלפונית עם גדולי התורה בארה"ב בשביל לקיים את ההפגנה המיועדת ליום ראשון כמתוכנן, ואכן אודות לכ-קשתם התקיימה הפגנה והכתה גלים בכל העולם.

בעת שהתקיימו מחאות רבתי בעיה"ק ירושלים, אמר לתלמידיו

תדיר הביע את דעת תורתו הרמה כנגד המזימות הנוראות לחלן את הציבור החרדי ולפגוע בציפור נפשה - בני הישיבות הקדושות. משאותיו החוצבים עשו הד ורעש בעולם היהודי כולו, כאשר בכל מקום ראו יראי ד' את החרדה הע-צומה של ראש הישיבה זצוק"ל וכאבו העמוק בעקבות הניסיונות להשתיק את קול המחאה.

בעת שתוכננה להתקיים הפגנת ענק בארה"ב נגד גזירת הגיוס, נודע לרה"י זצוק"ל כי ההפגנה עומדת להתבטל עקב

ברוך דיין האמת

המומים וכואבים אנו עד דכוכה של נפש על כי לקינו בכפליים, בהסתלקותה של אמנו מורתנו, טובת הלב ומיטיבה עם הבריות בכל לב, אשת חיל עטרת בעלה, אבינו מורנו ורבנו הגאון זללה"ה, שעמדה לימינו כל הימים במסירות ורב חלקה בתורתו, זכתה לשרת באמונה את אביה הגדול מרן זללה"ה ואמה הרבנית ע"ה, שפכה ליבה בתחנונים לישועת הכלל והפרט, חניכה בנות ישראל לאהבת תורה, יראת שמים ותיקון המעשים והמידות עשרות בשנים

הרבנית הצדקנית

רחל גולדברג

אלמנת אבינו הגאון הגדול רבי זלמן נחמיה גולדברג זצוק"ל בת מרן גאון ישראל רבי שלמה זלמן אויערבאך זללה"ה נפטרה בשם טוב ובשיבה טובה בעש"ק פר' בשלח ונטמנה בהר הזיתים בפניא דמעלי שבתא.

המתאבלים מרה משפחות: גולדברג, וולפא, פוס, ויסנבר, שפירא, קושלבסקי, אויערבאך, בורודיאנסקי

יושבים שבעה בביתה: רח' אלקנה 12 א', ירושלים כתובת מייל: g5711176@gmail.com



כסא דנחמתא

נטפי תנחומין נשגר קדם מורנו ורבנו מרן עמוד ההוראה ומעתיק השמועה עמוד הענן ההולך לפני המחנה

הגאון הגדול

רבי עזריאל זעליג אויערבאך שליט"א מרא דאתרא

הנושא את משא קהילתנו על לבו בתוך משא הכלל באבלו על פטירת אחותו הדגולה

הרבנית הצדקנית

מת רחל גולדברג ע"ה

אלמנת הגאון הגדול רבי זלמן נחמיה גולדברג זצ"ל ובתו של מרן פוסק הדור גאון ישראל הגרש"ז זצוק"ל

בהמשך מסירת התורה עמלה וביצור גדריה תנוחמו עדי ביאת גואל צדק במהרה

המשתתפים בצער הלומדים המתפללים הגבאים

כוס תנחומין

נטפי תנחומין נשגר בזאת לאחד המיוחד ארי שנחבורה הלן בעומקה של תורה וטורו לדעת סודה המאלפנו בינה בחידושי בידיעותיו ובמאמרו היקרים מפז המאגר סביביו את כל תופשי התורה בדרך המסורה בישיבה הק'

יעקב מנחם פרידליס

מוריד שליט"א

מחבר ספר "והאר עינינו"

ואיתו עימו כל בני המשפחה החשובה שיחיו בהלקח מעל ראשם אביהם הגדול תני ומחני דבוק בכל נימי נפשו ברבותיו הגדולים זצוק"ל הרביץ תורה בדרך ישראל סבא

הרב הגאון רבי אליעזר פרידליס זצ"ל

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדעת עוד שום צער

נעתירת המשתתפים בצערו

בני החבורה בישיבת מיר ירושלים עיה"ק



בשיעור כי חובה על כולם לצאת ולהשתתף במחאות, ואפילו מי שלא יכול כל הזמן שיגיע לפחות לחלק מהזמן. על אף חולשתו בשנים האחרונות אף טרח להש־תתף בכמה מהמחאות שהתקיימו כנגד גזירת הגיוס הנוראה.

כמו כן חיזק בכל כוחו את כל העוסקים במערכה הכבירה כנגד גזירת הגיוס ונרדפים עד תום על ידי הממסד, וערך מעמדי 'קבלת פנים' במעונו לאסירי עולם התורה לאחר שחרורם מהכלא

במאור פנים ובחיזוק רב, כשהוא מתעניין בכל פרט ממה שעבר עליהם בתוככי הכלא ובכך מעניק להם תחושה כי הוא נושא עמם בעול המאסר.

בעת שעבר חוק הגיוס המתו־קן בשנת תשע"ו נשא דברי מחאה נוקבים בפני תלמידיו וביקש לפרסם שוב את מכתבו משנת תשע"ב: "ע"ד הסכנה הנוראה המרחפת על הישיבות הקדושות בארה"ק, הישיבות הקדושות וב־צורתן כמו שנמסרו לנו מדור דור,

הם יסוד שמירת וקיום התורה הקדושה, ומהם תצא אור תורה ללמוד ולעשות בבית ישראל. על כן אודות הענין שעומד עכשיו על הפרק, בענין בני הישיבות שיחיו, הדבר ברור שאין לאף אחד כח להיכנס לשום דיונים לעשות להיות על ידי זה נכלל ח"ו בכלל מהרסי תורתנו הקדושה ומחטיאי הרבים".

"ומובן לכל בר דעת הרואה נכוחה, שאין כל ספק שכל מיני

ראש הישיבה צוק"ל שקיבלם במאור פנים ובחום יוצאים מגדר הרגיל. הוא לא הסתיר את קורת רוחו וסיפקו ממלאכת הקודש הנעשית בביטאון עולם התורה, את ההשקעה העצומה בשמירה ובעמידה איתנה על ההשקפה הטהורה, בהובלת קו אחיד, בהיר וללא פשרות מול כל הניסיונות לשנות, לפגוע ולקעקע באותה מסורת ארוכת שנים המסורה לנו איש מפי איש.

הגאון האדיר צוק"ל יצא מגדרו, חיזק ועודד את ידיהם של העוסקים והמסייעים להפצת ההשקפה האמתית והנכונה, תוך הרעפת ברכות מרובות לראשם של המוסרים נפשם להצלחת המ־ערכה האדירה עבור המשך קיומו של עולם התורה בשלמות.

מספר פעמים אף חרג ממנהגו ומסר דברי חיזוק בשמו לבטאון עולם התורה 'הפלס', למען יפר־רסמו מעל דפי העיתון ויביאו לציבור הקוראים את מסורת אבותינו ודרך התורה כיצד לנהוג במגוון נושאים העומדים לפתחה של היהדות הנאמנה ומצריכים סייעתא דשמיא וחיזוק גדול, וכן במהות העברת המסורת והעתק־תה ללא כל שינוי ולו הקל שבק־לים, דור אחר דור.

באחת משיחותיו לביטאון עולם התורה, אמר כי "כל מטרתם היא להעביר אותנו מהדת, וזו גזרת שמד, וזה ברור. וצריך כעת להילחם אתם על החוק שעבר בכל האופנים, ולא לשתף אתם שום פעולה שהיא, ואפילו יקלו עלינו בכל מיני אופנים. כל מטרתם שנסגור את הגמרות, וחד־לילה וחלילה לחכות ולהיכנס לא־דישות, שסופה מי ישרונה".

השנים האחרונות

למרות גילו המופלג היה מקפיד לקום בעצמו מהכסא ולגשת לארון להוציא גמרא, רמב"ם, חומש וכו'. מעולם הקפיד שלא להטריח ושלא לבקש ממישהו אחר שיביא לו ספר פלוני, למרות שבני ביתו לעת זק־נותו הפצירו בו שלא יקום ויטרח, אך הוא לא הסכים לכך.

היו ימים בשנותיו האחרונות שהיה מתיישב לאחר התפילה כאשר עוברים לפניו בברכת 'גוט שאבעס'. ופעמים שהיה בחולשה עצומה, אולם אם ניגש מישוהו לפתע עם קושיא בלימוד, היה מתגבר כארי ולפתע קולו היה מתחזק כאברך צעיר ועונה בקול חזק וברור, ודבר זה הפליא את כל סובביו.

בני ביתו ראו כיצד ההשתו־קקות העמוקה שלו לכל דבר מצוה, השפיעה בפועל על מצבו כשהוא מתגבר כארי לעשות רצון בוראו.

בחורף תש"פ היה בטיפול נמרץ בביה"ח הדסה עין כרם, ובני הבית היו לצד מיטתו כשהוא סובל מדלקת ריאות חריפה, ואף דבר מאכל לא יכל להכניס לפיו.

באחד מימי השבוע החל לפתע לבכות בדמעות שליש: 'עוד מעט שבת, וכי זה נקרא שבת? בלי קידוש על היין, בלי לאכול כזית פת, בלי עונג שבת?' וחזר

על כך כמה פעמים. ואח"כ דיבר על כך שחג הפסח מתקרב ואמר כיצד אפשר להיות יהודי בלי כזית מצה בליל פסח, ובכיייתו הרקיעה שחקים. ואכן באורח פלא כאשר הגיעה שבת יכל לטעום מהיין ולאכול פת, ויהי לפלא.

לפני כחודש בימי החנוכה והוא כבר במיטתו נתון בחולשה נוראה ולא יכל כמעט להוציא מפיו מילה מרוב חולשה, והנה, שעות ספורות קודם זמן הדלקת נרות, לפתע המדדים החלו לה־ראות התאוששות, הנשימה השתפרה וכן זרימת לחץ הדם התייצבה. באותה שעה הגיע אליו רופא מומחה לביקורת שג־רתית והופתע לראות את השי־פור במצבו, ובעקבות כך התיר להרימו ולהוציאו מהחדר ואז אירע הפלא הגדול כאשר רה"י צוק"ל ביקש להדליק את נר הח־נוכה בעצמו ולא ע"י שליח, וכך ביוך במאמץ עילאי את שלושת הברכות של הנר הראשון והדליק בעצמו את הנר.

אשכנזיה דרבי

כאמור, הידיעה על מצבו המ־תדרדר של ראש הישיבה רבינו משולם דוד הלוי זיע"א, פשטה חיש מהר בריכוזי היהדות החר־דית בארץ ובעולם כולו ובהוראת מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א יצאו המונים לתפילות זעקה ות־חינה לרפואתו השלימה. עצרות תפילה המוניות התקיימו בכל אתר ופרקי תהילים נאמרו בבכי וזעקה בהיכלי התורה והישיבות ובתי הכנסיות בארץ ובתפוצות.

אולם אתמול יום ראשון י"ח שבט לפנות בוקר עם הנץ החמה, ניצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש ונדס ליבו הטהור של עמוד התורה והעבו־דה, לדאבון לב כל ישראל. הידי־עה המרה על הסתלקותו של גאון ישראל וקדושו עשתה לה חיש כנפיים וציבור בני התורה בכל אתר בארץ ובגולה התעטף כאבל וביגון כבד ומוחשי מהסתלקותו של הקברניט הגדול, עמוד האמת, אחד ומיוחד שריד לגאוני וחסידי קמאי דקמאי, מעתיק השמועה, מעביר המסורה ומנחילה בטהר־תה בדורנו.

בנסוע הארון

מסע ההלוויה הענק, שהוערך ביותר מאה אלף איש, יצא מביתו שברחוב עלי הכהן בירושלים, סמוך ונראה להיכל ישיבת בריסק בגוש 80, כאשר רכבות אנשים נוהרים למקום מכל רחבי הארץ, בראשות גדולי ישראל שליט"א, ראשי ישיבות, רבנים, מרביצי תורה ויושבי על מדין והמוני תלמידים כבנים, אשר אביהם הרחוני הסתלק אליהם והשאירים יתומים כפשוטו. מאות אוטובו־סים הביאו רכבות ליטול חלק במסע ההלוויה.

בשעות הבוקר נערך הטהרה בבית קדשו על ידי התלמידים ובני המשפחה, כאשר השולחן עליו עמל ויגע בתורה כל השנים הובא מביתו שברחוב עמוס ועליו נערכה הטהרה.

ככל שהתקרב מסע ההלוויה,



לשום עניין אחיזה ושינוי מדרכיו. ובמהרה נזכה שיתקיים ומחה ד' אלוקים דמעה מעל כל פנים".

נטמן ארון הקודש

במשך שעות ארוכות, צעדו הרבבות הרבות, רגלית מכיתו ועד למרומי הר המנוחות, כשה- מיטה נשאת על כפי התלמידים קרועי הבגדים והלב. לאחר ה"ההקפות" כמנהג ירו- שלים ולקול זעקת "י"ג מידות" של רחמים שנאמרו בבכיות

הגר"ח מוולוז'ין ואדוננו הגר"א. "מי שנכנס אצלו ראה שהוא מדורות קודמים. מהדורות שלפני המלחמה העולמית ששינתה את פני העולם כולו. כל מה שראה אצל רבותיו, כל מה ששמע היה חרות על לוח ליבר".

"איני ראוי לספר כל דרכיו ומ- עשיו. אך חובה לומר שהוא היה עמוד האש אשר לפני המחנה. הוא לא התפעל משום רוח שני- סתה להזיוו מדרכו ומשום דבר. עלינו להמשיך בדרכו ולא לתת

הספידו במילים ספורות בה- ביאו את דברי התנא באבות 'על שלושה דברים העולם עומד, על התורה, על העבודה ועל גמילות חסדים' ואבא העמיד העולם בכל שלושת עמודיו.

חתנו הגאון רבי נחמיה קפלן שליט"א קונן ואמר: 'תורה, תורה חגרי שק'. "קרוב למאה שנה של ידיעת התורה בלי גבול ושיעור. הוא זה שהעביר לנו את מסורת התורה מאביו הרב זצוק"ל, מהסבא הגר"ח ולמעלה בקודש

מהגיהנום". בסיום הספדו התחנן שיהא למליץ יושר על המשפחה שת- משיך בס"ד מסורת אבותיו, על כל התלמידים ובפרט אלו שהיו מסורים לו בתקופה האחרונה, על הישיבה שתתנהל הלאה באופן של 'שויתי ד' לנגדי תמיד' בכל המוכנים ובפרט בלימוד התורה, ומי שאמר לעולמו די יאמר לצ- רותינו די ויקיצו וירננו שוכני עפר בב"א. בנו הגאון רבי אשר שליט"א,

אב. נתקיים בנו 'וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא'. עד עכשיו היה לנו מי שחיבר אותנו לאביו הגדול, לרבותיו. לרבי ברוך בער, לרבי חיים עוזר, רבי שמחה זליג, כשהיה מזכיר את שמם ברתת וזיע היינו מתמלאים ביראת ד'". מי יתן לנו תמורתו, מי יעמוד בפרץ? הזעקה שלו על כל דבר שנפרץ. הוא לא היה צריך להכין עצמו מה לזעוק. אלא בער מתוכו על כל נסיון לשנות את התורה. הוא זעק יראת העונש והזהיר

השחירו כל הדרכים המובילות לבית אשר היה לתל תלפיות לתורה והוראה לכלל ישראל עשרות בשנים, בנהרות אדם שזרמו מכל רחבי העיר והארץ. רחובות רבים ומרכזיים בירושלים חדלו מלנוע, והכבישים המרכ- זיים נסגרו לתנועה. קולות זעקה ושבר הרעידו את המקום, כשה- מיטה הוחזרה לסלון הבית, כשכל הקהל העצום גועה בבכיה וזעקה שהרטיטה את ליבות כולם.

בכל מקום עמדו יהודים שלא יכלו לעצור את פרץ דמעותיהם על החלל שנפער בעולם על סי- לוקו של האי צדיק, ועל החסר הפרטי העצום שקיים בלבו של כל יהודי מהסתלקותו של השומר הגדול של משמרת התורה ומש- מרת בית בריסק, עמוד התורה והיראה של דורנו.

משא ההספדים

מסע ההלוויה החל באמי- רת תהילים ותחינה לפני ארון כל לרחם על פליטת בית ישראל ועולם התורה, כשלפני התיבה עובר הגאון רבי רפאל ברלין שליט"א שקרא בקול בוכים קא- פיטלאך ט"ז, כ', כ"ב, וק"ל, כש- בסיומם געה קהל הרבבות בבכי ובקשה רחמים באמירת 'אחינו כל בית ישראל וכו'.

משא ההספדים החל בקינתו של בנו ממלא מקומו הגאון רבי יצחק זאב שליט"א, שפתח והז- כיר את הפסוק 'והלך לפניך צדקך כבוד ד' יאספק'. לאחר מכן הביא את דברי המדרש על הפסוק 'ויקח משה את עצמות יוסף', שממעשה זה של משה רבינו ע"ה רואים את גודל חסידותו וצדקותו של משה. שאף שעשה את כל המעשים הג- דולים במצרים בשליחות הקב"ה, הרי שבהתעסקותו בעצמות יוסף הוכיח שכל מהותו הייתה לעשות עוד מצוה ועוד מצוה.

"זה מה שראינו אצל האבא. כל מהותו ועניינו היה לקיים עוד מצוה ועוד מצוה, לעיין ולהתע- מק עוד רגע בלימוד התורה. כל ענייני העולם הזה לא הטרידו אותו מאומה, ואין לשער גודל החביבות המצוה שהייתה לו לכל מצוה, ובפרט למצוה בזמנה. ארבעת המינים, מצה, נר חנוכה. את כל ליבו ונשמתו נתן בשביל קיום המצוות".

בהמשך הזכיר עד כמה היה חרד והזהיר כל פעם את בניו כשהלכו לשוחט לשחוט עוף, היה עומד על גביהם ומזכירם להזהר בכל הזהירות ולכל ישכחו חלילה קיום מצוות כיסוי הדם.

"כשאביו זצוק"ל היה חי היו כל מעייניו בקיום מצוות כיבוד אב ולימוד התורה, כשהוא מקפיד לרשום לעצמו כל מה ששמע וראה אצל האבא. הוא לא סמך על מה שלא כתוב אצלו. חידושים שלו הוא לא כתב, אך על התורה של האבא לא היה מוכן לוותר".

כמו כן עמד בנו על התמס- רותו הרבה לתלמידיו, להם היה כאב ממש, ועמל לבנות אותם ברוחניות - ועל כולנה, 'ישננתם לבניך' כפשוטו - "אבי אבי רכב ישראל ופרשיו. יתומים היינו ואין



ועל כל המשפחה, ושיבוא משיח צדקנו ומחה ד' אלוקים דמעה מעל כל פנים.

מי יתן לנו תמורתו

הותיר אחריו את אלמנתו הר־בנית הצדקנית שתחי', שעמדה לימינו במסירות אין קץ, את אחותו הרבנית רבקה שיף תחי' א"ח הגאון הגדול רבי יעקב שיף שליט"א, את בנו מ"מ הגאון רבי יצחק זאב שליט"א ובנו הגאון רבי אשר שליט"א, וחתנו הגאון רבי נחמיה קפלן שליט"א, נכדים ונינים ההולכים בדרכו, דרך בית בריסק.

עם הסתלקותו שרוי העולם היהודי בכל אתר באבל כבד, על השריפה אשר שרף ד'. על כי הוסר הנזר ונפלה העטרה, זקן הדור ומנחיל ההשקפה הצרו־פה, ראש וראשון לעומדים על משמרת התורה והדעת, ממשיך המסורה לדורנו היתום מאביו מרן הגריי"ז זיע"א, סבו מרנא הגר"ח זיע"א עד לאור העולם מרנן הגר"ח מוואלוז'ין זיע"א. נצחו אראלים וניטל ארון הקודש, גדול כים שבר בת עמי, מי יתן תמורתו. ת.נ.צ.ב.ה.

אביו ויתר גדולי הדורות. הוא מסר נפשו לתורה בטהרה". "הקב"ה ירחם עלינו שתישאר לנו התורה ומי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די ומחה ד' אלו־קיים דמעה מעל כל פנים".

אחרון המספידים היה הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א, ראש ישיבת עטרת ישראל, שקונן עליו בבכי מר: 'צר לי עליך אחי, רבי אלופי ומיודעי'. כשקולו נשנק מבכי ללא הפוגה קרא ואמר: "זו לא רק התורה של האבא. זו ההבנה שלו, זו החיות שלו עד התקופה האחרונה. בשיא ההתלהבות ובשפה ובדרך של האבא, ללא שום שינוי. מצד שני האהבה והארת הפנים שלו לכל אחד ואחד. רבי דוד היה יחיד הדור בענווה".

"הוא העביר את ההשקפה של התורה בכל דבר. הוא בער כאש על כל שינוי. קשה היום לישראל".

בסיום דבריו שנאמרו בבכי ביקש שיעלה לפני כסא הכבוד ויבקש על עולם התורה, שלימוד התורה והתפילות יימשכו ולא יפריעו יותר ללימוד התורה. כמו כן שיעורר רחמים על הרבנית

מחילה בשמי ובשם כל הציבור, אולי לא כיבדנו אותו מספיק, והקב"ה ירחם את כל בני המשפ־חה, ואת בנו הגאון רבי יצחק זאב שליט"א שיוכל להמשיך מורשתו וללחום מלחמת ד'".

"יעזור הקב"ה שיחקיים במהרה ובלע המוות לנצח ומחה ד' דמעה מעל כל פנים', ובקרוב ממש נזכה לקיום הפסוק 'וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק', בביאת משיח צדקנו במהרה".

לאחר מכן הספידו מחות־נו הגאון רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א באומרו בתוך דבריו: "כבה אור העולם, נהיה חושך בעולם. כשאביו הרב זצוק"ל הסתלק נותרה לנו אחיזה באור הגדול של הגריי"ז והגר"ח. רבי דוד זצוק"ל באורו המשיך את האור של אביו, המשיך את התורה של האבא ועתה חשך העולם".

"היראת שמיים שלו בערה בו.

מי שראה את השיעורים שלו, את השיחות שלו, את שיעור החומש, כל כולו אש של יראת שמיים. אצלו ראינו את היראה של גדולי הדור. הוא העביר לדורנו את התורה ואת אש יראת שמים של

"זאת נחמתנו שהוא יודע ומכיר את צרות הדור בגש־מיות וברוחניות, ולכן בוודאי יעמוד בשמים להיות מליץ יושר עבורנו".

"כתב הרדב"ז שתחיית המתים

תהיה בשתי תקופות שונות, האחת לכל ישראל, בסוף ימות המשיח סמוך לאלף השביעי, ועוד תחייה תהא מוקדמת יותר עבור הצדיקים שסבלו את צרות הגלות וציפו לישועת ד' ולביאת משיח במשך כל חייהם ולא הס־פיקו לראות בטובתן של ישראל עד שמתו בגלות, שהם יקומו בגופם לתחייה קודם ביאת משיח כדי שיזכו לראות את הטובה שציפו לראות כל חייהם בבניין בית המקדש בתפארתו. ומצפים אנו במהרה לביאת משיח, ואז יקום הגאון ר' דוד זצ"ל יחד עם כל הצדיקים לראות בישועתן של ישראל שציפה לראות במשך כל ימי חייו".

"חז"ל אמרו 'אין אומרים בפני המת אלא דבריו של מת', ומבואר שיש לדבר לפני המת רק מה שרצון המת שידברו לפניו. מקווה אני שדיברתי לפניו מה שרצה שיאמרו. והנני מבקש ממנו

להשמיע דעת תורה".

"עד יומו האחרון, כל עוד שהיה יכול, ערך מלחמת ד'. מכתבו הציבורי האחרון כתב עוד פחות משנה, כאשר שמע על כוונת חלק מאגודת ישראל בארה"ב להצטרף להסתדרות הציונית ולהשתתף בבחירות לקר־נגרס הציוני, וכבר לא היה לו כוח אבל ביקש להשתתף במכתב לה־שמיע דעת תורה כנגד הפירצה".

"זכורני שלאחר שנפטר מרן הגריי"ז זצ"ל, הספידו הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל והביא מה שפירשו חז"ל את הפסוק 'ונתת אל הארון את העדות אשר אתן אליך', שאע"פ שהלוחות היו מונחות במקום מוסתר מעיני כל רואה בתוך קדשי הקדשים, מ"מ בעצם קיומם הם שימשו כעדות על אמיתת התורה. משום שעצם הדבר שכלל ישראל ידעו שיש תורה המונחת בארון בקדשי הק־דשים, זה לבד גרם שלא יוכלו לזייף את התורה ולכתוב ספר תורה עם שינויים. שהרי כל אחד

שהיה רוצה לזייף ידע שהוא מוכחש מהתורה הנמצאת בתוך קדשי הקדשים - ששמורה שם כצורתה במקום שאין שם מגע יד אדם. הרב סורוצקין זצ"ל אמר את הדברים הללו על מרן הגריי"ז זצ"ל אשר שימש לכל עם ישראל כ'עדות' על אמיתת התורה, כי אע"פ שלא היה דרכו להתערב בגלוי בכל ענייני ציבור, מ"מ בעצם קיומו הוא שמר על התורה שלא תשתנה. שכן כולם פחדו וידעו שאם יהיה איזה זיוף או שינוי בדרך התורה המסורה, הוא יילחם כארי ויזעק ולא יניח לשום שינוי, ונמצא שעצם מציאותו בפנים בתוך ביתו, גרמה לשמירת התורה".

"את הדברים הללו יש לקרוא על גיסי הגאון ר' דוד זצ"ל, שהרי כל העולם כולו פחדו ורעדו מר' דוד שייצא נגדם למלחמה, ובכך מנע הרבה גזירות". "אוי, רועה ישראל איננו, מי ינהל את הצאן. העולם עם רבי דוד והעולם בלא רבי דוד זהו עולם אחר. כל עיר ועיר וכל קהילה וקהילה צריכים לבכות ולהספיד את השריפה הגדולה אשר שרף ד'".

"והנה אנחנו חיים בתקופה קשה ונוראה בין ברוחניות ובין הגשמיות. יד המגפה פגעה בנו, ורכים נסתלקו במגפה לחיי עולם, וביניהם גם גדולים וצדיקים ועל דרך מה שאמרו חז"ל 'כיון שנית־נה רשות למשחית אינו מבחין בין צדיק לרשע'. ובעוה"ר הממשלה כאן פועלים לסגור את שערי התלמודי תורה, והנה הבל פיהם של תינוקות של בית רבן זהו כלי החרב האחרון שיש בידינו בגלות הזאת, שהרי בזכות זו העולם מת־קיים. ועכשיו שפועלים לסגור את שערי התלמודי תורה, הם מנסים חלילה לקחת מאתנו את כלי החרב האחרון שהיה בידינו להינצל".

"והנה אנחנו חיים בתקופה קשה ונוראה בין ברוחניות ובין הגשמיות. יד המגפה פגעה בנו, ורכים נסתלקו במגפה לחיי עולם, וביניהם גם גדולים וצדיקים ועל דרך מה שאמרו חז"ל 'כיון שנית־נה רשות למשחית אינו מבחין בין צדיק לרשע'. ובעוה"ר הממשלה כאן פועלים לסגור את שערי התלמודי תורה, והנה הבל פיהם של תינוקות של בית רבן זהו כלי החרב האחרון שיש בידינו בגלות הזאת, שהרי בזכות זו העולם מת־קיים. ועכשיו שפועלים לסגור את שערי התלמודי תורה, הם מנסים חלילה לקחת מאתנו את כלי החרב האחרון שהיה בידינו להינצל".

"גזירה אחר גזירה פוקדת אותנו, אנחנו מבקשים שיעלה למעלה להיות מליץ יושר, ויעו־רר את האבות הקדושים שיעוררו עלינו רחמים, ויצעק לפני כסא הכבוד 'עד מתי ד', עד מתי?'"

קורעות לב, נערך מעמד הקבורה, כאשר מרן הגאון החסיד ראש הישיבה זצ"ל נטמן למרגלות אביו רשכבה"ג רבינו מרן הגריי"ז הלוי זצוקללה"ה ולמראשותיו של מרן הגר"י אברמסקי זצוק"ל, לקול בכי וזעקת ההמונים.

לאחר סתימת הגולל הספידו גיסו הגאון הגדול רבי משה שט־רנבוך שליט"א ראב"ד ירושלים שאמר בין יתר דבריו: "שר וגדול נפל בישראל. הוא לא היה רק שר וגדול אלא גם נשיא ישראל, ולכן כל בית ישראל צריכים להתאבל עליו ועל דרך מה שנאמר: 'וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ד'".

"הוא היה שריד לבית בריסק וקיבל את תורתו בחיבור שלשלת הדורות מאביו מרן הגריי"ז זצ"ל, אשר קיבל מזקנו מרן הגר"ח זצ"ל, ולמעלה בקודש מהבית הלוי, ולמעלה בקודש מהגר"ח מוואלוז'ין זצ"ל שקיבל מהגר"א, ובהסתלקותו נחתמה תקופה".

"הוא עמל בתורה כמעט מאה שנה ומילא שנותיו וזמנו בהת־מדת התורה ועבודת ד'. זכורני שאחד הגיע למרן הגריי"ז זצ"ל ואמר לו שאביו הגר"ח זצ"ל היה בעל כישרון מופלא ולכן זכה להגיע למדרגתו, והשיב לו מרן הגריי"ז זצ"ל שאין זה נכון שהגר"ח זכה מחמת כישרונותיו, אלא זכה מחמת התמדתו ויגיעתו העצומה בלימוד התורה. וכך גם הגאון רבי משולם דוד זצ"ל זכה בעיקר מכוח שקידתו והתמדתו בלימוד התורה".

"הוא הניח אחריו רכבות תל־מידים. כשבעים שנה הפקיר עצמו ללמד תורה לאחרים, והרכה פעמים היה מוסר שיעורים שלוש פעמים ביום, וראינו בחוש שנת־קיים בו מה שאמרו חז"ל: 'מאי דכתיב וממדבר מתנה וגו', כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה ניתנה לו במתנה". הרי מבואר שהמפ־קיר עצמו ללמד תורה לאחרים זוכה לקבל את התורה במתנה מהקב"ה, וגם הוא הפקיר עצמו ללמד תורה לאחרים, וזכה עי"ז להיעשות ממש כמעייץ המתגבר בחידושי תורה, וכידוע שמלבד כל הספרים שכבר נדפסו ממנו, עוד השאיר אחריו ברכה בחידושי תורתו שהניח בכתובים בהרכה מקצועות התורה".

"יום יום היה מתפלל בקול בכי, לא חיפש כבוד ואדרבה מאס בכבוד עצמו, ורק את כבוד ד' היה דורש. דיקדק במצוות עד להפליא. זכורני שהיה עומד לפני אביו כעבדא קמיה מאריה, והתפ־לאיתי בזמנו לראות איך בן עומד לפני אביו במורא גדול כל כך. הוא סבל ייסורים הרבה אבל בטח בד' וידע שהם לכפרה".

"הוא עמד כחומה להתריע על פרצות הדור. לא התפעל מא־חרים רק האמת נר לרגליו, ולחם מלחמת ד' כאברהם אבינו שנאמר עליו 'אברהם העברי' ואמרו חז"ל: 'למה נקרא שמו אברהם העברי? שכל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד'. כך גם הוא לא התפעל ועמד ללחום את מלחמת ד' בצד אחד ולא חשש